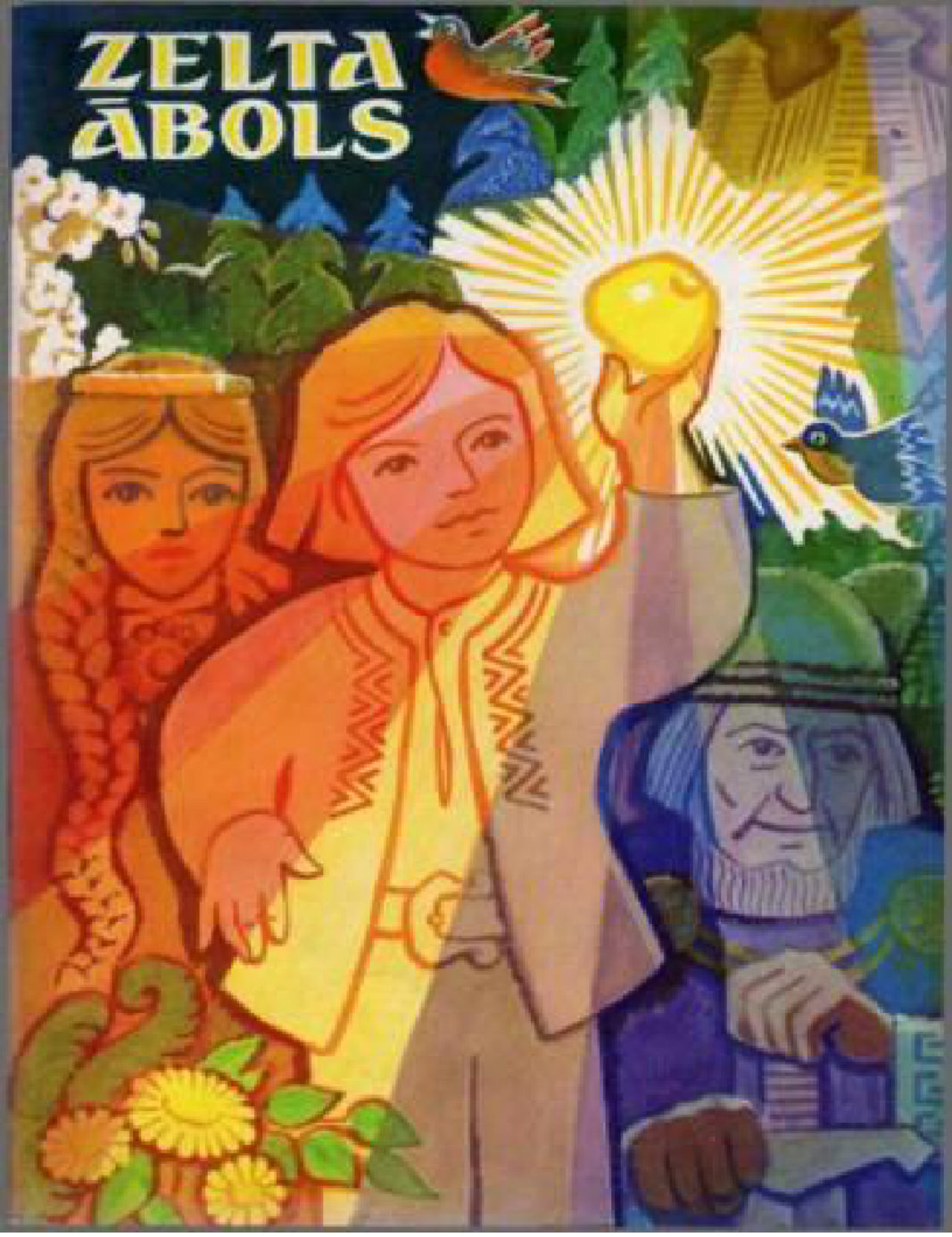
ZELTA
ĀBOLS

SHOUT
SHARE
IT

Annotation

Emīlija Marjutina
Zelta ābols
Latviešu tautas pasakas, dziesmas, sakāmvārdi:

Zelta atziņu ābols ; «Aust saulīte, lec gaismiņa …» ; Varde un gailis ; «Ne ar miegu laba biju …» ; Zemē apraktā manta ; Zirgs un arkls ; «Ej, sliņķīti, pie bitītes …» ; Skudra un sisenis ; Daugavas rakšana ; Mamm, kur lielā karote! ; Brīnuma maizes klaips ; «Roka roku mazgājās…» ; Pasaka par pacietību ; Trīs mācekļi ; Kā balodis mācījās perēkli taisīt ; «Es to savu māmuliņu …» ; Vecā tēva padomi ; «No saknītes lazda zied …» ; Dēls gādā tēvam brīnuma zāles ; «Māte mani tā mācīja …» ; Divi labie brāļi ; Cietsirdīgā māsa ; Iecirtīgais putniņš ; «Gudra, gudra man galviņa …» ; Gudrais muļķītis ; Kā zemnieks ķeizaram sūdzību rakstīja ; Apķērīgais gailis ; «Divi mani brālīši…» ; Drošais cūkgans ; Par Jāni, kas nepazina baiļu ; «Puisīts gāja zaķi ķert…» ; Kā zaķis gāja medībās ; Glābjas, kas var! ; «Plata, plata kļavas lapa …» ; Āža lielība ; Upe un strauts ; Lielīgā varde ; Gailis un pīle ; Kā kauns dalīts ; «Asa, asa purva zāle…» ; Kā lepnai mušai reiz izgāja ; «Māte dēlu audzināja …» ; Vilks aitās ; Sīkstuļa liktenis ; Skopais tirgotājs ; «Skopa, skopa vāverīte …» Skopā vecenīte un meitiņa ; «Bagāts ēda, bagāts dzēra …» Kā saimnieks dabūja mācību Bagātā brāļa gals «Labs labam krēslu cēla …» Pušelnieka nelaime Laimesmāte izpilda trīs vēlēšanās «Kad es pati laba biju…» Pateicīgie kustoņi Zelta ābols ; «Labāk man draugu daudz …» Zaķis un viņa draugi Zvēru karš ; Lapsa sludina draudzību Saule, sals un vējš «Diviem labi ceļu iet…» ; ;

Sastādījusi un pasakas literāri apstrādājusi Emīlija Marjutina
Izdevniecība Liesma Rīga 1975
Noskanējis grāmatu un failu izveidojis Imants Ločmelis
Mākslinieks Arvīds Jēgers

-
- ZELTA ATZIŅU ĀBOLS
- VARDE UN GAILIS
- ZEME APRAKTĀ MANTA
- ZIRGS UN ARKLS
- SKUDRA UN SISENIS
- DAUGAVAS RAKŠANA
- MAMM, KUR LIELA KAROTE!
- BRĪNUMA MAIZES KLAIPS
- PASAKA PAR PACIETĪBU
- TRĪS MĀCEKĻI

- KĀ BALODIS MĀCĪJĀS PERĒKLI TAISĪT
- VECĀ TĒVA PADOMI
- DĒLS GĀDĀ TĒVAM BRĪNUMA ZĀLES
- DIVI LABIE BRĀĻI
- CIETSIRDĪGĀ MĀSA
- IECIRTĪGAIS PUTNIŅŠ
- GUDRAIS MUĻĶĪTIS
- KĀ ZEMNIEKS ĶEIZARAM SŪDZĪBU RAKSTĪJA
- APĶĒRĪGAIS GAILIS
- DROŠAIS CŪKGANS
- PAR JĀNI, KAS NEPAZINA BAIĻU
- KA ZAĶIS GĀJA MEDĪBAS
- GLĀBJAS, KAS VAR!
- ĀŽA LIELĪBA
- UPE UN STRAUTS
- LIELĪGĀ VARDE
- GAILIS UN PĪLE
- KA KAUNS DALĪTS
- KĀ LEPNAI MUŠAI REIZ IZGĀJA
- VILKS AITĀS!
- SĪKSTUĻA LIKTENIS
- SKOPAIS TIRGOTĀJS
- SKOPĀ VECENĪTE UN MEITIŅA
- KĀ SAIMNIEKS DABŪJA MĀCĪBU
- BAGĀTĀ BRĀĻA GALS
- PUŠELNIEKA NELAIME
- LAIMESMĀTE IZPILDA TRĪS VĒLESANĀS
- PATEICĪGIE KUSTOŅI
- ZELTA ĀBOLS
- ZAĶIS UN VIŅA DRAUGI
- ZVĒRU KARS
- LAPSA SLUDINA DRAUDZĪBU
- SAULE, SALS UN VĒJŠ
- SATURS

Zelta ābols
Latviešu tautas pasakas, dziesmas, sakāmvārdi

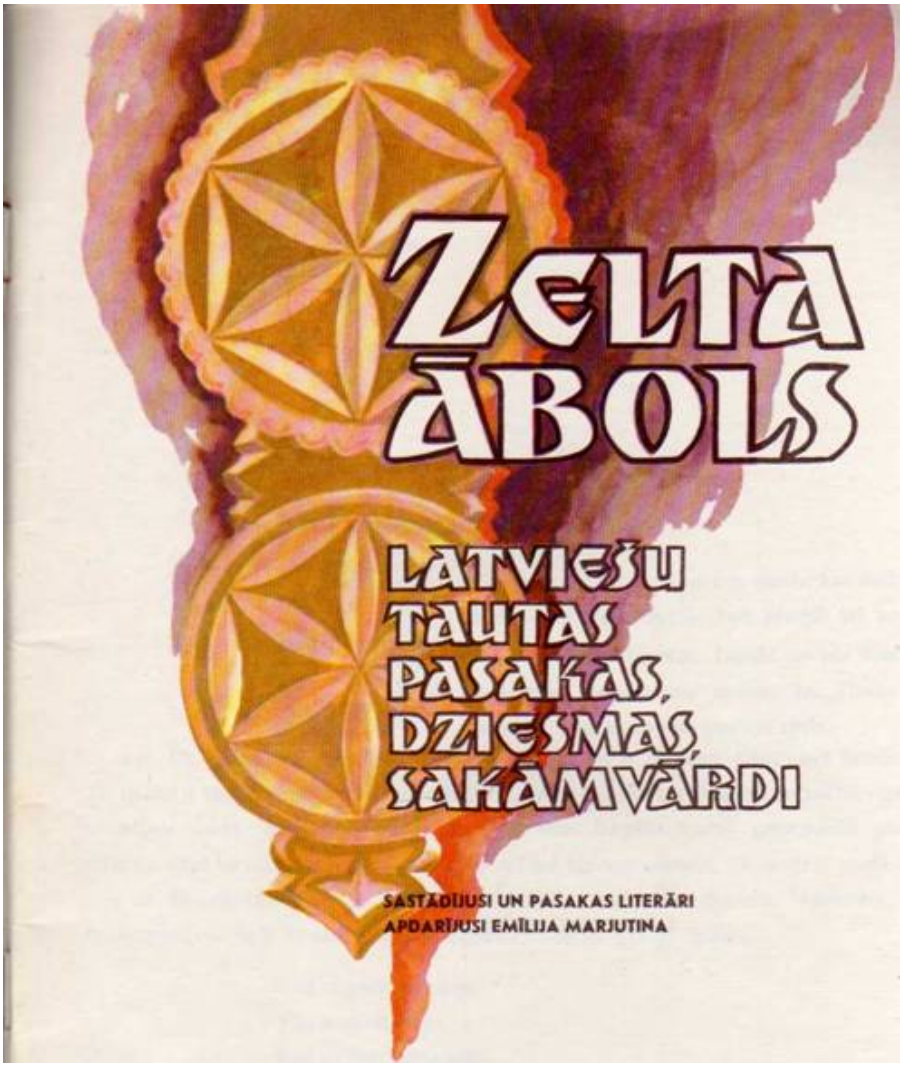
ZELTA ĀBOLS
LATVIEŠU TAUTAS PASAKAS, DZIESMAS, SAKĀMVĀRDI
SASTĀDĪJUSI UN PASAKAS LITERĀRI APDARĪJUSI EMĪLIJA MARJUTINA

.

ZELTA ATZIŅU ĀBOLS

Zelta ābols — tas ir neparasts ābols, kas audzis neparastā ābelē — pasaku ābelē. Tam piemīt arī neparasta īpašība — darīt brīnumus. Tomēr ne jau katram šis ābols atklāj savu brīnumaino spēku. Tas klausa tikai tādam

cilvēkam, kam ir laba un godīga sirds.

Arī šīs grāmatas lappuses, līdzīgi pasaku zelta ābolam, slēpj sevī brīnumainu spēku.

šis spēks ir tautas gudrība, kas atrodama ik pasakā, ik tautas dziesmā un sakāmvārdā.

Mūsu tauta gadsimtu gaitā ir pielocījusi bagātu tautas garamantu pūru. Grāmatā atlasīta tikai to maza, maza daļiņa, taču arī no tās var secināt, cik augstā godā tauta ir turējusi un tur cilvēka morālās vērtības. Pieklājība, laipnība, drosme, varonība, izpalīdzība, taisnīgums — tie ir tikumi, kas dara cilvēku cildenu, garīgi skaistu.

Kad es pati laba biju.

Visi man labi bija.

Kad es pati slikta biju.

Visi man slikti bija, —

sacīts tautas dziesmā. Cilvēks pasaulē nedzīvo viens. Un ļaudīs ir jāprot uzvesties, ir jābūt iejūtīgam pret citiem. To atgādina arī sakāmvārdi, šis labās sirds tikums jo sevišķi spilgti atklājas pasakās par bārenīti un trešo tēva dēlu, kuri nekad nevienu nepametīs nelaimē. Un viņi par to tiek atalgoti simtkārt, jo «dots devējam atdodas».

Taču cilvēku sabiedrība nav vienveidīga, tā sastāv no daudziem jo daudziem locekļiem, kuru starpā, tāpat kā ābelē sulīgo un skaisto ābolu vidū, pagadās arī kāds tārpains vai iepuvis. Kā to pamanīt, kā atšķirt no citiem! Vispirms cilvēks ir jāiepazīst darbā, sadzīvē, jāpārbauda

grūtībās. Pasakās var atrast neskaitāmus gadījumus, kā tiek alfclātas cilvēka īstās vērtības, viņa tikumi un arī netikumi. Un cik bargu mācību saņem skauģi, blēži vai mantkārīgi cilvēki, kuri netaisnā ceļā grib tikt pie bagātības vai darīt pāri vārgajam! Tautas daiļradē šie

sabiedrības sārņi tiek nīdēti visādiem līdzekļiem — ja tos nevar pieveikt ar fizisku spēku un varu, tad nāk palīgā gudrs prāts, attapība vai ass izsmiekls. Galu galā ļaunais dabū pelnīto sodu, jo tauta tic labajam, tic īstajiem un patiesajiem varoņiem, kas apveltīti ar augstām morālām īpašībām, — tiem pieder nākotne.

Gribas novēlēt katram, kas lasīs šajā grāmatā sakopotās pasakas, sakāmvārdus un tautas dziesmas, atrast tajās daudz labu un vērtīgu atziņu — atrast savu zelta ābolu, ko paņemt līdzi turpmākajā dzīvē.

Sastādītāja

Aust saulīte, lec gaismiņa. Tas pirmais gaišumiņš;
Labrītiņ, māmuliņ! —
Tā pirmā valodiņa.

VARDE UN GAILIS

Varde no rīta satiek pagalmā gaili un, to sveicinādama, saka:

— Labrīt, augstu dziedātājs!

Gailis tai tūdaļ atbild:

— Labrīt, augstu lēkātāja!

Varde itin priecīga šo uzteic:

— Redz, kur godavīrs! Godā dzimis, godā audzis, prot arī otram godu dot!

Labrītiņ! — rītiņā,
Labdieniņ! — dieniņā.
Labvakar! — vakarā,
Labnaksnin! — naksninā.

• *

Laipna valoda vairo draugus.
Ar vienu labu vārdu vairāk panāksi nekā ar simts ļaunu.
Dziedi, dziedi tu, gailīti,
Ar to kaula deguntiņu!
Dziedādams nopelnīji Kaņepīšu vācelīti.

e ar miegu laba biju. Ne ar skarbu valodiņu; Ar darbiņu laba biju, Ar jauko valodiņu.

ZEME APRAKTĀ MANTA

Reiz dzīvoja tēvs ar trim dēliem. Kad tēvs kļuva vecs un taisījās uz miršanu, viņš paaicināja pie sevis dēlus un tiem sacīja:

— Mīļie dēli, es jūtu, ka manas dienas ir skaitītas. Pa savu garo mūžu nekādu mantu neesmu iekrājis, tālab nevaru jums atstāt mantojumā neko citu kā tikai dārzu mājas priekšā, šis dārzs mani allaž ir barojis, jo tajā apslēpta liela manta. Rociet arī jūs dārzu labi cītīgi, tad atradīsiet tajā apslēpto mantu un varēsiet dzīvot bez kādām bēdām.

Tēvs drīz nomira. Pēc bērēm dēli, daudz neprātodami, ķērās pie darba. Viņi raka dārzu augām dienām un naktīm, izrakņāja visas malu maliņas, apgrieza otrādi visas velēnu velēnas, tomēr no mantas ne vēsts.

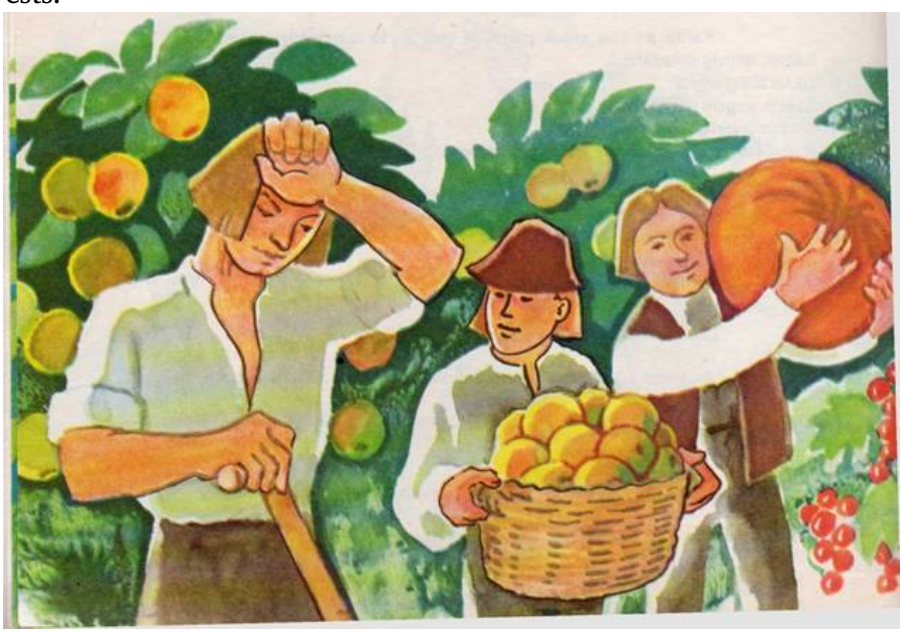

— Vadzi, brāļi! Man rādās, tēvs mūs izjokojis: dārzā nekādas apslēptas mantas nav, — sacīja pirmais brālis.

— Tev taisnība, — piebalsoja otrs brālis. — Tikai veltīgi spēkus izšķiežam un laiku tērējam!

— Kālab tad veltīgi! — iebilda trešais brālis. — Re, cik tagadiņ zeme mīksta un lekna, prasīlies prasās, lai tajā dēstām kādus augus.

Brāļi tā arī izdarīja. Viņi iedēstīja dārzā gan saknes, gan ogu krūmus, gan augļu kokus. Viss auga griezdamies un rudenī deva brangu ražu. Otru un trešo gadu tāpat.

Nu brāļi saprata, par kādu apslēpto mantu tēvs mirdams bija

runājis. Uz priekšdienām viņi arvien cītīgi uzraka dārzu, par čaklo darbu allai saņēma pretī bagātus augļus un dzīvoja bez kādām bēdām.

Darbam sūras saknes, bet saldi augļi.

Melns darbs, balta maize.

Ko sēsi, to pļausi.

ZIRGS UN ARKLS

Agrākos laikos, kad zemnieka vienīgie palīgi tīrumā bija zirgs un arkls, reiz notika tā. Zirgs, kas augu pavasari bija vilcis arklu, apardams zemi, kādu dienu noskaitās uz smago arklu un tam sacīja:

— Pietiek! Es tevi vairs nevilkšu!

Bet arkls tam atbildēja:

— Un es tevi vairs nebarošu!

Dzirdēdams šādus vārdus, zirgs brītiņu padomāja, pagudroja un tad, neko neteikdams, atsāka no jauna vilkt arklu.

Vai nu maize pati nāca Bagātā vietiņā;

Nav saulīte uzlēkusi. Jau bērīši nosvīduši.

Ai darbiņi, ai darbiņi.

Bez darbiņa nevarēju: Darbiņš man prieku deva. Pilnu klēti labībiņas.

Ej, sliņķīti, pie bitītes. Mācies bites čakluminu:

Ne tai kungu, ne stārastu, Saldu medu salasot.

SKUDRA UN SISENIS

Reiz kaimiņos dzīvoja skudra un sisenis. Skudra bija čakla un strādīga, bet sisenis gan ar šo tikumu nevarēja lepoties. Kad pienāca vasara, skudra taisīja sev māju un gādāja ziemai pārtiku — līdz rudenim sakrāja pilnum pilnus visus kambarus. Sisenis tikmēr lēkāja, dziedāja un priecājās, par ziemu nemaz ij nedomādams.

Vasara drīz pagāja. Sākās lietains un auksts laiks. Skudra nu dzīvo savā mājā paēdusi un siltumā, bet sisenis izsalcis drebinās ārā salā, jo tam nav nedz mājas, kur sasildīties, nedz kumosa, ar ko izsalkumu remdēt. Badā novārdzis, viņš pēdīgi gāja pie skudras un pazemīgi lūdza:

— Mīļā skudriņ, izpalīdzi man! Iedod man kaut kripatiņu, citādi es aiz bada nomiršu…

— Bet ko tu pa vasaru darīji, ka nesagādāji sev pārtiku! — skudra šim vaicāja.

— Ko nu tur lielu darīju — dziedāju un lēkāju un par ziemu nemaz nedomāju, — sisenis atbildēja.

— Tāds sliņķis, kas visu vasaru nodzīvojis bez darba, neko citu arī nav pelnījis kā bada nāvi, — skudra atteica.

Un tā dīkdienim sisenim no aukstuma un bada bija jāaiziet bojā.

DAUGAVAS RAKŠANA

Reiz pasaulē izcēlušies tik lieli plūdi, ka pat putniem nebijis sausas vietiņas, kur apmesties. Putni nu nosprieduši rakt Daugavu, lai liekos ūdeņus aizvadītu uz jūru.

Domāts — darīts.

Visi putni tūdaļ stājušies pie darba un cītīgi rakuši ar knābjiem, galvu nepaceldami. Vienīgi krauklis, liels sliņķis būdams, negājis citiem palīgā un mēģinājis izlocīties no darba ar viltu. Jāteic, ka toreiz krauklis bijis gluži baltām spalvām. Un, lai arī šo noturētu par racēju, viņš novārtījies melnum melns ar dubļiem.

Kad Daugava bijusi izrakta, visi putni gājuši upē mazgāties. Arī viltnieks krauklis taisījies citiem racējiem līdzi. Bet putni tomēr bija ievērojuši kraukļa viltību un šo nav laiduši pie ūdens. Krauklis nu ar visu varu gribējis tikt pie mazgāšanās un sācis nejaukā balsī ķērkt. Taču tas neko nav līdzējis — putni tik un tā sliņķi nav apžēlojuši.

Kopš tā laika krauklim tā arī palikušas melnas spalvas un nejauka balss.

MAMM, KUR LIELA KAROTE!

Māte no rīta, meitiņu celdama, saka:

— Celies, meitiņ, celies — jau gailītis dzied!

Meita atbild:

— Lai dzied, māmiņ, gailītis. Gailītim maza galviņa, drīz var izgulēties.

— Celies nu, meitiņ, celies — jau gaismiņa aust!

— Lai aust, māmiņ, gaismiņa. Viņai daudz jāapgaismo.

— Celies nu, meitiņ, celies — jau saulīte lec!

— Lai lec vien saulīte. Saulītei tālu jātek.

— Celies nu, meitiņ, celies — jau putra izvārīta, jāēd brokastis.

Nu gan meitiņa aši no gultas laukā un sauc:

— Mamm, kur lielā karote!

BRĪNUMA MAIZES KLAIPS

Reiz kādam tēvam bija dēls, kas vēl sestajā gadā nevīžoja staigāt. Viņš bija tik aplam slinks, ka pat pie ēšanas tikai ar lielu lūgšanos ņēma karoti rokā. Tīri vai jāsmejas par šādu sliņķi. Bet ko tēvam iesākt ar slinko dēlu! Nevar jau visu mūžu turēt mājās šūpulī. Tēvs tad nu ņem un uztaisa ratiņus, iesēdina dēlu kā pupu maisu iekšā un sāk vadāt apkārt ubagos.

Kādu dienu abi iebrauca vienās mājās. To māju saimnieks nebija muļķis. Redzēdams, kas dēlam par kaiti, nolēma tēvam palīdzēt. Viņš ar gudru ziņu nolika uz galda apaļu maizes klaipu un sacīja:

— Tev, tēv, nav brīv maizi ņemt. Bet tu, dēliņ,ja vari, tad ņem maizi pats. Ja nevari vai negribi — salksti badā!

Dēliņš tai dienā bija stipri izsalcis. Viņš ilgi gorījās pa rateļiem, tomēr tukšais vēders nedeva miera. Un, paskat vien, šis jau ceļ vienu kāju laukā. Vēl pēc brīsniņa, ače, arī otra kāja ratu malai pāri!

— šito prieku! Dēls jau no ratiem ārā! — tēvs klusām priecājas, bet pārējie, uz dēlu skatīdamies, smejas.

— Nu, atpūties, atpūties mazdrusciņ, ka pie pirmā soļa nepārraujies!

Necik ilgi, dēliņš jau pie galda klāt. Bet maizes klaips — tavu brīnumu! — kā neredzama spēka vilkts, sāk ripot. Klaips ripo ripodams uz priekšu vien, bet dēliņš tam pakaļ, kamēr abi pa durvīm laukā. Pagalmā dēliņš domā teciņus klaipu panākt un sagrābt, bet pārgalvnieks klaips tā nomoka ķērāju, ka tam tiek slapja mugura, un tad beigās nozūd kā ūdenī.

Tēvs nu bezgala priecīgs, nezina, kā saimniekam pateikties.

— Lielo paldies tev, saimniek! Tavs brīnuma maizes klaips tik tiešām izārstēja manu dēlu no slinkuma.

Kopš tās dienas dēls pasāka ne tikai čakli tecēt, bet arī veikli strādāt un pēcgalā vēl tapa par krietnu un kārtīgu cilvēku.

Ai, ai tu, puisīt.
Tavu lielu netikumu!
Divi stundas kājas āvi,
Trešā muti nomazgāji.
Ai rociņas, ai kājiņas,
Kam augat netikušas!
Roku dēļ, kāju dēļ Nicin' visu augumiņu.
Cepti āboli paši mutē nekrīt. Rokas klēpī maizi nepelna.
Bez darba nekas no gaisa nebirst.

Roka roku mazgājās. Kas mutīti nomazgās! Tām pašām rociņām Ir mutīte jāmazgā.

PASAKA PAR PACIETĪBU

Reiz saimniece sameta garu audeklu un sāka aust. Viņa auda, auda, bet kā nevarēja, tā nevarēja to noaust. Pēdīgi vairs neizturēja ilgo nīkšanu aiz stellēm un aizbēga no mājām. Bēgot viņa mežmalā ieraudzīja mazu, mazu putniņu, kas knābāja lielu akmeni. Saimniece izbrīnījusies šim jautā:

— Kā tu, putniņ, viens pats domā tik lielu akmeni sadrupināt!

— Vienreiz pa drusciņai, otrreiz pa drusciņai, un tā ar laiku akmens būs sadrupināts, — mazais putniņš atbildēja.

«Ja tik mazs putniņš domā akmeni sadrupināt,» saimniece sprieda, «tad arī es ar laiku varu noaust savu garo audeklu.»

Tā izlēmusi, viņa naski steidzās atpaka) uz mājām un sēdās stellēs. Saimniece nu atkal auda, auda un beigu beigās — to prieku! — noauda visu audeklu.

Mīli darbu, tad darbs tevi mīlēs.

Ar pacietību viss iespējams.

Koks nekrīt no pirmā cirtiena.

TRĪS MĀCEKĻI

Kādam tēvam bija trīs dēli. Kad dēli paaugās, tēvs viņus aizveda pie podniekmeistara mācīties amatā.

Dēli mācījās apaļus trīs gadus. Tad meistars nolēma pārbaudīt, cik tālu šie ar mācīšanos tikuši. Viņš ataicināja pie sevis pirmo dēlu un, dodams tam skaistu sainīti, sacīja:

— Te tev būs māls. Ej mājās un no tā pagatavo, ko proti. Tieši pēc trim dienām esi atpakaļ.

Arī otram dēlam meistars iedeva sainīti, tomēr ne tik greznu, un pieteica, pēc trim dienām padarīto darbu atnest atpakaļ. Trešajam dēlam viņš tāpat iedeva sainīti, tikai vienkāršāku par vienkāršu, un piesacīja to pašu, ko abiem vecākajiem dēliem.

Pēc trim dienām atgriezās pirmais dēls. Viņš atnesa savu sainīti un nicīgi nometa meistaram pie kājām — no sainītī ieliktās māla pikas viņam nekas lādzīgs nebija iznācis.

Drīz pārradās arī abi pārējie dēli. Otrs dēls no savas māla pikas bija izveidojis skaistu vāzi, bet trešais — paša meistara tēlu.

Meistars kādu brīdi aplūkoja visu triju dēlu veikumu, tad, pagriezies pret trešo dēlu, sacīja:

— No tevis, dēls, dienās iznāks īsts sava amata meistars. — Tad viņš pagriezās pret otru dēlu.

— Arī no tevis, dēls, iznāks lietaskoks. Bet no tevis, — viņš uzrunāja pirmo dēlu, — neiznāks itin nekas, ja arī uz priekšdienām nevīžosi cītīgi mācīties savu amatu.

Liec soli pie soļa, tad tiksi kalnā.

Kāda centība, tādi panākumi.

Bez cenšanās neviens vēl nav augstu ticis.

KĀ BALODIS MĀCĪJĀS PERĒKLI TAISĪT

Iesākumā balodis olas dēja zemē. Bet tad lapsa šim vienreiz tās izēda, par ko balodis briesmīgi gaudās:

— Puspūra olu piedēju, puspūra olu piedēju — tukšs!

Un tā viņš vēl šobaltdien sauc.

Lai turpmāk šādu nelaimi novērstu, balodis saaicināja citus putnus un apņēmās, ka arī viņš iemācīsies perēkli taisīt. Citi putni tam gatavi palīdzēt. Bet, tikko tie sāk zarus vīt kopā, balodis jau sauc:

— Protu, protu!

Labi. Ja prot, ko te vairāk darīt. šie aizlaižas. Bet vēlāk balodis atjēdzas, ka neprot vis. Nu aicina putnus otrreiz talkā, šie sanāk, ievij dažus jaunus zarus, bet balodis atkal sauc:

— Protu, protu!

Labi. Ja prot, ko te vairāk darīt, šie aizlaižas.

Bet kur nu nejēga pratīs! Neprot vis. Balodis nu aicina trešo reizi putnus palīgā, bet tie vairs nenāk.

Tā baloža perēklis uz visiem laikiem palika tāds rets, ka olas tik tikko nekrīt cauri.

Lielība naudu nemaksā.

Ar acīm amatu neiemācīsies.

Mūžu dzīvo, mūžu mācies.

Es to savu māmuliņu Padomam vien turēju:

]Kuru darbu nemācēju, Pavaicāju māmiņai.

Līka liepa, līks ozols,
Tie bij labi šūpoties;
Vecs tētiņš, māmulīte,
Tie padoma devējiņi.

VECĀ TĒVA PADOMI

Stāsta, ka senos laikos kādā zemē bijis tāds ieradums — vecus cilvēkus, kuri vairs nejaudājuši strādāt, mājinieki veduši uz mežu un tur atstājuši zvēriem par barību. Un ļaudis šo ieradumu nekad nav pārkāpuši.

Kādam vīram arī bijis vecs tēvs. Tas jau juties tik vārgs un nespēcīgs, ka laiks vest uz mežu. Bet dēls savu sirmo tēvu karsti mīlējis un negribējis no tā šķirties. Bet ko darīt! Kā tēvu paglābt! Mājā atstāt arī nevar — citi nosūdzēs ķēniņam. Tad dēls sadomā mazu viltību: viņš

iztaisa savā mājā dziļu pagrabu un tajā paslēpj tēvu. Tēvs nu dzīvo bez rūpēm: mīļais dēls pats par viņu gādā — atnes ij ēdienu, ij

dzērienu, lai citi nemana, ka tēvs ir dzīvs.

Tā tas turpinās labu laiku.

Bet tad reiz tai zemē uznācis liels bads. Ļaudis apēduši pat visu sēklas labību, un rudenī vairs nebijis rudzu ko sēt. Arī dēlam klājies tikpat bēdīgi. Un viņš nolēmis par lielo postu izstāstīt vecajam tēvam. Tēvam tūliņ padoms rokā: lai noplēšot rijai jauno jumtu, pārkuļot jumta salmus vēlreiz — gan kāds grauds tajos atradīšoties.

Dēls tā arī izdara. Viņš noplēš rijai jauno jumtu, pārkuļ salmus un — tici vai netici — dabū tik daudz rudzu graudu, ka var apsēt krietnu tīrumu. Pārējie zemnieki nobrīnīties vien nevar, kā šis ticis pie graudiem.

Tad pēc dažiem gadiem atkal šo zemi piemeklē posta dienas: uznāk tik liels sausums, ka izžūst visas akas — nav ūdens ne ko pašiem dzert, ne ko lopiem dot. Bez tam vēl lopiem piemetas nikna sērga — sāk sprāgt zirgi, govis, aitas, cūkas. Dēls atkal izstāsta tēvam par nelaimi. Sirmais tēvs šo tūliņ pamāca, kas darāms: lai apskrienot ap savu zemi trīs reizes apkārt, gan tad uziešot avotiņu, kurā nekad netrūkšot ūdens. Bet ar lopiem lai darot tā: visus staļļus un kūtis lai iztīrot labi tīrus, slimos lopus atšķirot no veselajiem un slimajiem dodot tādas un tādas zāles.

Dēls tā arī izdara. Un ko domā — ij avotiņu atrod, ij lopus izdziedina. Ļaudis nu brīnīties brīnās, kā šis bada laikos bija ticis pie graudiem, bet tagadiņ atradis ūdeni un spējis saglabāt lopus. Un gājuši pie viņa prasīt, lai arī viņus pamācot. •

Dēls brītiņu padomājis, tad saņēmis dūšu un izstāstījis visu taisnību par savu veco tēvu.

Ļaudis nu pēdīgi sapratuši, ka vecie cilvēki ir noderīgi: viņi ilgāk dzīvojuši pasaulē, vairāk pieredzējuši un var dot jaunajiem gudrus un derīgus padomus.

Kopš tā laika ļaudis vairs neved vecos cilvēkus uz mežu zvēriem par barību, bet tur mājās lielā godā un cieņā.

Es vecam nesmējos — Priekšā man tās dieniņas; Ņemu vecu pie rociņas, Nosēdinu krēsliņā.

No saknītes lazda zied Sarkaniem ziediņiem;

No sirsniņas es mīlēju Savu tēvu, māmuliņu.

DĒLS GĀDĀ TĒVAM BRĪNUMA ZĀLES

Kādā zemē dzīvoja tēvs un dēls, kas viens otru karsti mīlēja. Reiz tēvs savārga tik dikti, ka nekādas zāles nelīdzēja — raugi, drīz pēdējā stundiņa būs klāt.

Dēls vairs nezināja, kā paglābt tēvu. Pēdīgi viņš aiziet pie zintinieka pēc padoma.

— Ir gan tādas zāles, kas tavu tēvu izdziedinātu, — zintinieks sacīja, — bet tās nevar vis tik viegli dabūt. Tev ir jāatrod velns ar deviņām galvām un jāizgriež tam visas deviņas mēles. Tikai šīs mēles izdziedinās tavu tēvu no ļaunās slimības.

Dēls bez lielas gudrošanas ņēma savu zobenu un devās meklēt deviņgalvi velnu. Viņš izstaigāja purvu purvus, izmeklējās mežu mežus, bet no velna ne vēsts. Iet dēls sadrūvējies pa meža taciņu — kā lai dabū rokā deviņgalvi! Te pēkšņi tam priekšā nostājas vecs, vecs vīriņš. — Kas tev, dēliņ, mežā meklējams!

Dēls nu izstāsta vīriņam visu sīki jo sīki par savu nelaimi, beigās vēl piebilst:

— Ja nepārnesīšu tēvam deviņgalvja velna visas deviņas mēles, tēvs izdzisīs kā svece.

Vecais vīriņš iežēlojās labā dēla un parādīja viņam meža biezokni, kur mitinājās velns.

— Bet nedomā, dēls, ka šis velns ir viegli pieveicams. Te vajadzīga liela drosme un veiklība. Kaut gan tev tās netrūkst, tomēr paņem vēl šo nūjiņu un piesit pie viņa celma. Gan pēc tam pats sapratīsi, kā rīkoties tālāk.

Dēls tā arī izdarīja — piesita ar nūjiņu pie celma. Tūliņ iznāca laukā zirgs un sacīja:

— Ja tev, ar velnu cīkstoties, sāk nelabi klāties, iemet tikai ugunī, vei, šo mana naga gabaliņu, un es tūlīt atsteigšos tev palīgā.

Dēls taisnā ceļā devās uz meža biezokni. Vēl nebija tam ne tuvu klāt, kad izdzirda velnu krācam. No viņa varenās krākšanas visi apkārtnes koki locījās kā niedres vējā. īstā reize nocirst velnam galvas! Dēls piezagās vēl tuvāk, pacēla zobenu un kā cirta — tā viena galva nost! Taču velns no cirtiena pamodās un, iepletis atlikušās astoņas rīkles, sāka spļaut dzīvu uguni dēlam virsū. Dēls veikli iemeta liesmās zirga naga gabaliņu, un — tavu prieku! — zirgs jau vēja spārniem klāt. Nu abi divi ņemas velnu apstrādāt: zirgs spārda ar pakaļkājām un mīda ar pakaviem velnu kā pupu maisu, bet dēls naski cērt tam galvu pēc galvas nost kā kāpostu kacēnus dārzā. Un necik ilgi — visas deviņas galvas jau zemē, jāizgriež tikai mēles.

Kad arī tas bija padarīts, dēls no sirds patencināja savu palīgu zirgu un ašā gaitā aizsteidzās uz mājām. Tur viņš novārīja visas

deviņas velna mēles un iedeva tēvam padzerties. Līdzko tēvs virumu bija iebaudījis, tā tūdaļ atlaba un nevarēja vien nopriecāties par dēlu, kura drosme un lielā mīlestība bija paglābusi viņu no drošas nāves.

Sirma galva jāgodā.

Māte mani tā mācīja.
Lai mēs rātni dzīvojam: Nenīsties, nebārties, Neturēt ienaidina.

DIVI LABIE BRĀĻI

Kādā ciemā dzīvoja divi brāļi. Jaunākajam brālim bija četri bērni, bet vecākais bija neprecējies. Brāļi dzīvoja saticīgi un zemi apstrādāja kopīgi.

Vienu reizi brāļi nopļāva rudzus un sadalīja labības kūļus divi līdzīgās daļās.

Pienāca nakts. Vecākais brālis apgūlās un domāja:

«Vai mēs taisnīgi sadalījām labību! Brālim liela ģimene, bērniem vajag daudz maizes, bet es esmu tikai viens, lešu un pārnesīšu daļu no savas labības pie brāļa labības.»

Domāts, darīts. Vecākais brālis aiznesa daļu kūļu un nolika brāļa labības kaudzē.

Arī jaunākais brālis nakti nevarēja aizmigt. Viņš sacīja sievai:

— Vai mēs taisnīgi sadalījām labību!Brālis jau vecs, dzīvo viens pats, un tam nav neviena, kas palīdzētu darbos. Bet mēs abi esam jauni, arī bērni drīz būs paaugušies un paši pelnīs sev maizi. Vadzi, pārliksim daļu no savas labības pie brāļa labības!

Un viņi izdarīja tā, kā bija norunājuši.

Otrā rītā brāļi redz — labības cik bijis, tik ir. Abi pabrīnījās, bet skaļi neko neteica. Nākamo nakti atkal katrs pārlika no savas labības daļu pie brāļa labības. No rīta skatās — tas pats, cik labības bijis, tik ir. Un tā vairākas naktis no vietas. Beidzot brāļi klusībā nosprieda uzmanīt savu labību. Pienāca nakts, un viņi kārtējo reizi devās pārnest labību. Pārnesuši, turpat paslēpās pie kūļiem. Un tā atklājās abu brāļu nakts darbi.

Kopš tās reizes brāļi vēl vairāk mīlēja un žēloja viens otru. Viņi visu mūžu dzīvoja laimīgi, saticīgi un nekad nepazina ne trūkuma, ne bēdu.

Koku pazīst pēc augļiem, cilvēku — pēc viņa darbiem.

CIETSIRDĪGĀ MĀSA

Vienam tirgonim bija trīs bērni — divas meitas, vārdā Eda un Maija, un dēls Brencis. Maija apprecējās ar visai patukšu vīru, Eda — ar bagātu tirgoni, bet Brencis aizceļoja uz svešām zemēm laimi meklēt.

Nepagāja ne desmit gadu, kad Maijas vīrs nomira un viņa palika atraitnēs ar sešiem sīkiem bērniem. Tagad viņas mazajā, šķībajā mājiņā nabadzība raudzījās no visiem kaktiem.

Ko iesākt!

Un Maija, trūkuma spiesta, aizgāja pie bagātās māsas Edas izlūgties palīdzības. Bet Eda, lai arī dzīvoja greznā namā un bēdu nepazina, Maiju strupi noraidīja un aizliedza tai turpmāk nākt, jo šai nepiedienot ar tik noplukušu māsu radoties.

Laiks nestāvēja uz vietas. Brencis, svešumā dzīvodams, bija ticis par ļoti bagātu vīru un

pēc desmit gadiem sadomāja apraudzīt savas māsas. Uzvilcis vecas drēbes, viņš vispirms devās pie bagātās māsas Edas. Atnāk un saka:

— Labdien, mījā māsiņ! Es esmu tavs brālis Brencis un nāku tevi apraudzīt.

Ieraudzījusi brāli novalkātās drēbēs, bagātā māsa šim vīzdegunīgi atbild:

— Vai visi Brenči pasaulē būs mani brāļi! Ej vien prom, blandoņa tāds!

Edas bagātajam vīram tika nabagā sievasbrāļa žēl. Viņš paņēma un iespieda Brencim saujā rubli, bet māsa, to redzēdama, pieskrēja klāt, izrāva rubli no rokas un vēl uzbļāva:

— Vai visiem vazaņķiem un slīmestiem būs nauda jādod!

Brencis noskumis nu iet pie otras māsas Maijas. Ienākot istabā, tam apkārt saskrien pulciņš bērnu. Arī Maija, pazinusi brāli, gaužām priecīga par sen neredzēto ciemiņu.

— Paldies, mīļo brālīt, ka atnāci mani apraudzīt. Manā mājiņā nav tik lepni kā pie bagātās Edas, tomēr badu vēl nemirstam. Savs gabals maizes atradīsies arī priekš tevis, — māsa teica un cēla galdā to, kas mājā bija atrodams. Tad, nopētījusi brāļa novalkātos svārkus, izņēma no lādes vadmalas gabalu un atdeva to Brencim, sacīdama: — še, brālīt, pašuj sev jaunu kārtu!

Brencim birst prieka asaras par šādu māsas mīlestību. Viņš pateicās māsai un sacīja, ka šim jāaizejot līdz kuģim, kur esot atstājis savas mantas. Bet viņam jau pašam piederēja šis kuģis, kas bija pilns ar dārgām mantām.

Brencis, kā jau bagāts vīrs, nolūkoja pilsētā varen greznu namu,

nopirka to un glīti iekārtoja. Tad paņēma pie sevis nabadzīgo māsu ar visiem sešiem bērniem. Un tā viņi sāka dzīvot kopā saticīgi un laimīgi. Visi Maijas kaimiņi nopriecāties vien nevarēja par viņas lielo laimi un tās labo brāli Brenci.

Drīz šī slava par bagāto brāli nonāca līdz Edas ausīm. Viņa lika aizjūgt četrus zirgus, pati iesēdās lepnā karietē, kučieris uz bukas, sulainis aizmugurē — un aizbrauca pie Brenča. Iegājusi istabā, saka:

— Labdien, mīļais Brencīt! Es esmu tava māsa Eda un nāku tevi raudzīt!

Brencis, bagāto māsu ieraudzīdams, acis vien ieplēta. Tad, ne vārda nebildis, paņēma viņu pie rokas, izveda pa durvīm laukā un atstāja tur stāvot, bet pats atgriezās istabā, aiztaisīdams aiz sevis labi cieši durvis.

Eda apkaunota nu bija spiesta sēsties savā lepnajā karietē un braukt vien atpakaļ uz mājām.

Bagāts nabagam nav brālis.

Kas badu nav cietis, tas nezina, cik maize salda.

IECIRTĪGAIS PUTNIŅŠ

Kādā mazā būdiņā reiz dzīvoja trīs draugi — putniņš, pele un desa. Viņi dzīvoja mierā un saticībā, un katrs darīja savu darbu: putniņš ik rītus nesa no meža malku, pele — no akas ūdeni, bet desa saimniekoja pa māju. Kad malka un ūdens bija sagādāta, desa iekūra pavardā uguni, uzlika katliņu un vārīja putru. Lai putra būtu garšīgāka, viņa pati ielēca katliņā, trīs reizes apgriezās riņķī un atkal izlēca laukā. Nu putra bija labu labā: pavalga tik, cik vajadzīgs.

Tā viņi dzīvoja krietnu laiku.

Bet tad kādu rītu putniņš, nezin ko sadomājis, iecirtās un neparko vairs negribēja iet uz meiu pēc malkas.

— Kālab man vienam visu laiku malka jāstaipa! Pagalam apnicis! — viņš, sabozis spalvas, pikti čiepstēja. — Labāk mainīsimies darbiem: es nesīšu no akas ūdeni, pele lai vāra putru, bet desa lai dodas uz meiu pēc malkas.

Abi pārējie biedri gan mēģināja iebilst: sak, diezin vai no tā kas jēdzīgs var iznākt, tomēr putniņš nebija pārliecināms. Un tā mājas miera labad biedri tam piekrita.

Otrā rītā desa jau itin agri sāka velties uz mežu pēc malkas. Viņa vēl nebija tikusi ne līdz meža malai, kad — kur gadījies, kur ne — pieskrēja klāt suns un to apēda.

Putniņš pa to laiku gāja uz aku pēc ūdens. Viņš aizgāja pie akas, piesmēla spaini ar ūdeni un vilka augšā, bet smagais spainis to ierāva atpakaļ akā un noslīcināja.

Pele, kas bija palikusi mājā par saimnieci, arī gribēja darīt tāpat kā desa. Viņa, putrai vāroties, ielēca katlā, bet — tavu postu! — nabadzīte nepaguva ne reizes apgriezties, kad, aiz liela karstuma slāpdama, iespiedzās un nogrima.

Tā visi būdiņas iemītnieki putniņa neprātīgās iecirtības dēļ pāragri beidza savu dzīvi.

Ķildas neved uz labu.

šuj ko šūdams, aizmet mezglu, Dari ko darīdams, apdomā galu.

Gudra, gudra man galviņa, Sadzen cūkas kūtiņā;

Lai bij gudra, vēl būt gudra, Kaut pratusi saskaitīt;
Ij tad būtu vēl gudrāka.
Ja durtiņas aiztaisītu.

GUDRAIS MUĻĶĪTIS

Kādam tēvam bija trīs dēli — divi gudri un trešais muļķis. Tēvs uztaisīja jaunu istabu un solīja atdot to tam dēlam, kurš visu istabu pratīšot piepildīt pilnu.

Kad istaba bija gatava, vecākais dēls nopirka zirgu un ieveda istabā, bet zirgs aizņēma tikai vienu istabas stūri.

Nu bija vidējā dēla kārta. Tas ieveda istabā lielum lielu salmu vezumu, bet arī salmu vezums aizpildīja tikai vienu istabas daļu.

Tagad kārta bija muļķītim. Viņš nopirka resnu sveci, aizdedzināja to un piepildīja visu istabu pilnu ar sveces gaismu.

Tēvam nu vajadzēja jauno istabu atdot muļķītim.

Kas gudrs, tam padoms.

Ne katrs mācīts ir gudrs, ne katrs nemācīts ir muļķis. Nemērī vīru no cepures!

Galva bez gudrības kā lukturis bez sveces.

Ar karoti gudrību galvā nevar ieliet.

.

KĀ ZEMNIEKS ĶEIZARAM SŪDZĪBU RAKSTĪJA

Vecos laikos kādam zemniekam kunga cūkas bija izrakņājušas tupeņus. Viņš gribēja iet pie paša ķeizara ar sūdzību, bet neprata rakstīt, tālab sūdzības grāmatu rakstīja pēc savas modes — paņēma papīru un vispirms taisīja gluži mazas actiņas, tad drusciņ lielākas un beidzot krietni lielas. Pa to starpu ķeizars bija izgājis pastaigāties un nevijus sastapās ar šo zemnieku aci pret aci. Redzēdams zemnieku tik dīvaini buramies, ķeizars neizpratnē vaicāja:

— Saki, zemniek, ko tu še dari!

— Rakstu ķeizaram sūdzības grāmatu, — zemnieks atbildēja.

Ķeizars paskatījās, bet neko nevarēja izlasīt: papīrs noraibināts no vienas vietas ar punktiņiem.

— Ko šie punktiņi nozīmē! — ķeizars vaicāja.

— šitie mazākie punktiņi ir kunga sivēntiņi, — zemnieks tūliņ priecīgs skaidrot. — Tie lielākie — kunga cūkas, bet sitās mazās actiņas ir mani tupenīši, ko nolāpītās kunga cūkas izrakušas. Tagadiņ paši varat saprast, kāds man zaudējums, tādēļ nesīšu šo sūdzības grāmatu pašam ķeizaram.

Redzēdams, ka zemnieks viņu nepazīst, ķeizars vēl paskubināja, lai nesot vien.

Otrā rītā zemnieks atnāk pie ķeizara, bet vārtu sargi šo negrib laist iekšā. Ķeizars, zinādams, kas par lietu, pavēl ielaist.

Zemnieks ienāk, paklanās līdz zemei, tad iesviež ķeizarienei un princesēm klēpī pa saujai rāceņu, teikdams:

— Šos te es paķēru kukulim līdzi. Tie īsti labi ēdami ir pie vērpšanas, jo tad ronas pulka siekalu, kas vērpējām dikti vajadzīgas.

To pateicis, zemnieks pagriežas uz otru pusi un nodod ķeizara sulaiņiem sūdzības rakstu, šie paņem, bet neviens nemāk izlasīt. Tad ķeizars top pikts un saka:

— Dodiet man, nejēgas! Ja pat šādu rakstu nespējat izlasīt, tad ko velti manu maizi ēdat! Redziet, te ir rakstīts tā: šie mazie, sīkie punktiņi ir zemnieka tupenīši. šie lielākie ir kunga sivēntiņi, bet šie itin lielie — kunga cūkas. Kunga cūkas ar sivēntiņiem ir šitos tupenīšus izrakņājušas, jo citādi tos nemaz neredzētu — tie būtu apakš zemes. Nu tā. Un es tagad pavēlu: lai kungs visus šos tupenīšus zemniekam godīgi atlīdzina!

Par šādu ķeizara gudrību, kas mācēja šās zemnieka rakstu zīmes izlasīt, visi nobrīnīties vien nevarēja.

Gudram gudra valodiņa.
Ar gudru prātu var visu.
Acs redz tālu, prāts vēl tālāk.

APĶĒRĪGAIS GAILIS

Reiz lapsa noķer gaili un stiepj mutē. Meita, to redzēdama, sauc:

— Āre, lapsa nes gaili!

Gailis, apķērīgs vīrs būdams, lapsu pamāca:

— Muļķe, atsaki meitai: «Un kāda tev daļa, ka lapsa nes gaili!»

Lapsai prāts rūgst vien uz meitu, šī tūliņ arī saka:

— Un kāda tev daļa, ka lapsa nes gaili!

Kamēr lapsas mute ar meitu ēdas, tikām gailis — spurkš! — lapsai no zobiem ārā un kokā augšā.

Ej nu, lapsiņ, tukšā!

Divi mani brāliši.

Tie labi braši:

Pili nesa rokā,

Rīgu padusē, Aizputi aizsprauda Aiz cepurītes.

DROŠAIS CŪKGANS

Reiz kāds zēns ganījis muižas cūkas un vijis auklas. Tā kā ganīšana iegadījusies pie dīķa, zēns saspraudis visapkārt dīķim vītola kociņus un vijis no viena kociņa līdz otram, līdz pēdīgi apvijis auklu visapkārt dīķim. Pēc tam pārstiepis auklu krustām pār dīķi. Bet, līdzko piesējis pēdējo mezglu, te dīķī sāk vārīties ūdens gluži kā katlā un no putām celties ārā melns vīrs, saukdams:

— Puika, knauķi, ko tu gribi darīt!

— Gribu vilkt dīķi ciet, jo cūkām pietrūkst zāles, — droši atbildējis cūkgans, aptvēris, ka melnais vīrs ir pats nelabais.

— Vai tu traks! Došu tev pilnu cepuri zelta, tikai nevelc dīķi ciet, — velns sācis lūgties.

— Par maz, dod vairāk, tad vēl padomāšu.

— Došu pūru, divus, pat trīs!

— Labi. Ja tu dod trīs pūri zelta, tad lai iet! — zēns priecīgi atbildējis.

Melnais vīrs neliek sevi lūgties — viens redzējiens, un pazūd ūdenī. Pēc trim stundām atkal parādījies ar lielu maisu. Nometis maisu ar visu zeltu zemē un nopūties:

— Tūkstoš gadu esmu te dzīvojis, tūkstošus vēl dzīvošu, kamēr kāds atkal iedomāsies vilkt dīķi ciet.

To pateicis, velns nozudis atpakaļ dīķī, aizraudams sev līdzi visas auklas.

Drošam pieder pasaule, bailīgam — aizkrāsne.
Kam droša sirds, to laime mīl.
Drošums dod spēku, bailes — vājumu.

PAR JĀNI, KAS NEPAZINA BAIĻU

Reiz dzīvoja kāds vīrs, vārdā Jānis, kas nekad nepazina baiļu. Visi apkaimes puiši viņu par to apskauda. Un kā lai neapskauž, ja ļaužu acīs drosmīgajam allažiņ ir liels gods.

Tad nu reiz puiši sarunāja, ka Jānis pārmācāms, lai ar savu bezbailību pārlieku nedižotos. Un viņi nolēma viņu aizvilināt uz mežu lāču medībās. Nu labi, ja puiši tā vēlas, Jānis ies arī. Aiziet visi uz mežu, atrod lāča midzeni un sāks medīt. Kad lācis jau rūkdams lien no midzeņa ārā, puiši, kā iepriekš norunājuši, dod kājām ziņu un atstāj Jāni vienu aci pret aci ar lāci. Jānis, baiļu nejuzdams, stāv uz vietas un gaida, ko lācis darīs. Pekainis, zināms, ko dara. Izraušas no midzeņa un, gaisu ostīdams, ļepato uz Jāņa pusi. Bet Jānis stāv kā stāvējis. Lācis pieskrien jau gluži klāt — kāda soļa attālumā — un izbrīnā apstājas: ko tas vīrs ar koku rokā nemūk prom! Jānis tikmēr nospiež plintei gaili un trāpa lācim pašā pierē. Lācis kā salmu kūlis noveļas zemē.

Jānis paskatās pa labi, pa kreisi — puišu nekur neredz. Neko darīt, jāķeras vienam pašam pie lāča dīrāšanas, jo lāci saviem spēkiem neaizstīvēt līdz mājām, turklāt jauko kažoku atstāt mežā arī būtu grēks. Tā Jānis, kādu stundu sviedriem vaigā nopūlējies, novelk lācim ādu, uzmet sev virsū un soļo uz māju.

Bet puiši pa tam, nevarēdami Jāni sagaidīt, iet uz mežu raudzīt: kazi, Jānim jāpalīdz mājās pārtikt. Puiši pieiet pie meža, skatās un redz: lācis lien no krūmiem laukā! Un šie kā nelabā plēsti diedz taisnā ceļā uz māju. Jānis gan sauc, lai šo pagaidot un tam palīdzot ādu nest, bet kur nu — zaķiem zaķa pastalas kājās!

Tā, lūk, izgāja puišiem, kas gribēja bezbailīgo Jāni pārmācīt.

Drošam visi ceļi vaļā.

Drošam visur laime smaida.

P

Puisīts gāja zaķi ķert Uz to lielo bērzu birzi; Pārnāk puisis raudādams, Zaķis pieri izbadījis.

KA ZAĶIS GĀJA MEDĪBAS

Reiz dzīvoja zaķis, kam bija aplam liela dūša uz medīšanu. Un kā nu ne! Viņš nejauši mežā bija atradis bisi — īstu mednieka bisi. Daudz negudrodams, zaķis aizsteidzās pie skrodera un lika pašūdināt sev tādus pašus svārkus un cepuri kā mežsargam. Pēc tam aizgāja pie kurpnieka un lika uztaisīt arī zābakus.

Abi meistari nosolījās, ka pēc trim dienām viss būšot gatavs. Zaķis nu tik priecīgs, ka ne izsacīt: vienreiz arī viņam būs bise plecos un visi zvēri bēgs no viņa tāpat kā no mežsarga, kad tas ienāk mežā.

Pēc trim dienām zaķis aizgāja pie skrodera pēc svārkiem un cepures, tad pie kurpnieka pēc zābakiem. Viņš uzvilka jaunos svārkus, uzlika cepuri galvā, uzāva kājās vēl zābakus — un paskat vien, kas par brašu vīru! Un, kad vēl uzkāra plecos bisi, — īsts mednieks, ne ko pielikt, ne atņemt!

Zaķis nu iet no mājām taisnā ceļā uz mežu tik droši kā nezin kāds meža lielskungs. Iet un reizi pa reizei iesaucas ne bez lielības, lai tagadiņ piesargoties it visi, kas tam agrāk bailes aizdevuši.

Te negaidot no krūmiem atskanēja suņu rejas un mežsarga balss:

— Cui, suni, re, kur zaķis!

Un zaķim visa dūša pagalam: viņš nometa bisi turpat zemē un joza ar visiem jaunajiem zābakiem projām, ka papēži vien zibēja.

Zaķim zaķa pastalas kājā.

Bailīgs kā zaķis.

Bailēm lielas acis.

GLĀBJAS, KAS VAR!

Reiz lopu kūtī tieši zem vistu laktas bija sakrājusies varen liela mēslu kaudze, kas jau sāka kūpēt. Vistiņa, agri no rīta to pamanījusi, nobijās ne pa jokam. «Kas tur varētu būt!» viņa prātoja. «Ka tikai zeme nav sākusi degt!»

Un lielās bailēs vista iekladzinājās:

— Tad ta nelaime! Zeme deg! Glābjas, kas var!

Padzirdis vistiņas vaimanas, pamodās gailītis un izbijies vaicāja:

— Kur, kur! Rādi, kur zeme deg!

— Are, tur! — vistiņa rādīja un, laizdamās no laktas lejā, skubināja: — Muksim nu tik prom, ka nesadegam še uz vietas!

— Tā gan. Liekas, tev taisnība: zeme tik tiešām deg.

Un abi muka kopā ar visiem bērniem. Birzes malā viņi satika zaķi.

— Kur tad nu tik agri! — zaķis ieprasījās.

— Zeme deg! Glābjas, kas var! — vistiņa skriedama atsaucās.

— Ko, vai patiesi! — zaķītis garausītis vēl brīnījās.

— Jā, jā, patiesi! — gailītis apstiprināja.

— Ja tā, es bēgšu jums līdzi.

Un bēga visi kopā, līdz satika lapsu.

— Kur tad nu tik agri! — lapsa ieprasījās.

— Zeme deg! Glābjas, kas var! — vistiņa skriedama atsaucās.

— Ko, vai patiesi! — lapsa kūmiņa vēl brīnījās.

— Jā, jā, patiesi! — gailītis apstiprināja.

— Ja tā, bēgšu jums līdzi.

Un bēga visi kopā, līdz satika lāci.

— Kur tad nu tik agri! — lācis ieprasījās.

— Zeme deg! Glābjas, kas var! — vistiņa skriedama atsaucās.

— Ko, vai patiesi! — lācis ķepainis vēl brīnījās.

— Jā, jā, patiesi! — gailītis apstiprināja.

Bet lācis, drošs vīrs būdams, negribēja tam ticēt un smējās.

— Ak, jūs niekkalbiņi! Parādiet man arī, kur tā zeme deg!

Nu visi barā devās atpakaļ, lai vistiņa rāda, kurā vietā zeme degot.

Aiziet visi uz kūti. Lācim taisnība: nedeg vairs itin nekas, jo saimnieks pa to laiku iztīrījis kūti tukšu, tikai dziļš aizgalds rēgojas zem vistu laktas.

Kas bailīgs, tas pats no savas ēnas mūk. Netici blēņām!

Kur nedraud briesmas, tur visi dūšīgi.

Plata, plata kļavas lapa, Vēl platāka plātījās; Liela, liela brāļu māsa. Vēl lielāka lielījās.

ĀŽA LIELĪBA

Reiz pie upes dzēra āzis. Padzērās, sita kāju pie zemes un sacīja:
— Ne par pašu vilku nebēdāju!
Vilks, krūmos stāvēdams, to dzirdēja un uzsauca:
— Azīt, ko tu tur nu atkal runā!
— Ak, cienīgs meža lielskungs, dzērājam dzērāja valoda!
Azim āža lielība.
Plātās kā pāvs ar spalvām.
Ar muti Rīgā, ar darbiem aizkrāsnē.

UPE UN STRAUTS

Reiz upe lietus laikā izkāpusi no saviem krastiem un uzsaukusi līdzās plūstošajam nelielajam strautam:

— Kāds tu mazs un niecīgs! Tevi neviens pat neievēro. Paskat, cik es liela un varena! Strauts itin rāmi upei atbildējis:

— Nelielies ar savu lielumu un varenību! Ja nebūtu mazu strautu, tad nebūtu arī tevis un citu lielu upju.

Tukšā galvā daudz lielības.

LIELĪGĀ VARDE

Netālu no dīķa pļavā ganījās vērsis. Kāda lielīga varde, to ieraudzījusi, saka savām biedrenēm:

— Es arī varu tikpat liela būt kā šis vērsis.

To sacījusi, varde sāka pūsties. Pēc kāda laika viņa prasa citām vardēm:

— Vai jau esmu tik liela kā vērsis!

— Nē, tu vēl esi tikpat liela, cik mēs, — vardes viņai atbild.

Varde nu pūšas vēl vairāk. Tad prasa atkal:

— Nu, vai tagad esmu jau vērša lielumā!

— Nē, līdz vērsim vēl daudz vajaga, — vardes atbild.

— Bet tagad nu gan es tapšu par vērsi, — lielīgā varde teica un sāka pūsties no visa spēka, pūtās, pūtās, kamēr pārsprāga.

Kas pats darbu nedarīja, Tas zināja otru pelt.

Tas zināja otru pelt.

Tas zināja nicināt.

Ai meitiņa, vīzdegune. Necel augstu deguntiņu; Es neraugu tava goda Pēc vīzīga deguntiņa: Godu raugu darbiņā. Gudrajā padomā.

GAILIS UN PĪLE

Gailis reiz noskatījās, cik pīle lēni un smagi čāpo uz ezermalu, un sāka nu šo visādi piezobot:

— Tu nu gan, pīlīt, kā redzams, dancot nemaz neesi mācījusies!

Drīz pēc tam ezermalā gaiļa tuvumā kāds izšāva no plintes. Gailis, daudz nedomādams, pacēlās spārnos un laizdamies iekrita ezerā. Odenī viņam klājās gaužām bēdīgi, jo peldēšanas māka tam bija sveša. Tikai ar mokām nabadziņš kaut kā tika uz krasta pusi.

Pīle, veikli peldēdama, nu piepeld gailim klāt un saka:

— Tu nu gan, gailīt, kā redzams, peldēt nemaz neesi mācījies!

Kas augsti degunu nes, drīz to nolaužas.

KA KAUNS DALĪTS

Agrāk cilvēki nekad nav pazinuši kauna, lai arī ko ļaunu pastrādājuši. Tad dieviņš tomēr sadomājis cilvēkiem kaunu iedot un braucis ar baltu aunu, to dalīdams.

Tie cilvēki, kas bijuši mājā, kaunu dabūjuši, bet tie, kuri nav bijuši, palikuši bešā. Tādēļ vēl tagad par nekaunīgiem cilvēkiem saka:

«Tas nav bijis mājā, kad kauns dalīts.»

Neapsmej otru, jo nezini, kā pašam dzīvē ies.

Kas pats niecīgs, tam grūti pie cita lielumu atrast.

Asa, asa purva zāle.

Aiz asuma neziedēja; Lepna, lepna mātes meita. Aiz lepnuma nerunāja.

KĀ LEPNAI MUŠAI REIZ IZGĀJA

Kādu reizi dzīvoja lepna un iedomīga muša, kas bija lielāka par visām citām mušām pasaulē.

— Es esmu lielāka par jums, tāpēc gribu kļūt par lapseni, — viņa vīzdegunīgi paziņoja citām mušām un sāka adīt sev melni dzeltenus lapsenes svārkus. Noadījusi tos, uzvilka mugurā, aizpogāja un aizlaidās uz dārzu pie lapsenēm. Lapsenes viņai vaicā:

— Kas tu tāda esi!

— Es esmu lapsene! Kaut vismazākā, tomēr lepnākā!

— Kas nu tu par lapseni! — lapsenes nosmējās un vairs neskatījās mušai ne virsū.

Tad iedomīgā muša noadīja sev dzeguzes svārkus, uzvilka tos mugurā un aizlaidās uz pļavu pie dzeguzēm. Dzeguzes viņai vaicā:

— Kas tu tāda esi!

— Es esmu dzeguze! Kaut vismazākā, tomēr lepnākā!

— Kas nu tu par dzeguzi! — dzeguzes nosmējās un vairs neskatījās mušai ne virsū.

Tad iedomīgā muša sadomāja tikt par ērgli. Viņa noadīja sev ērgļa svārkus, uzvilka tos mugurā un aizlaidās pie ērgļiem. Ērgļi viņai vaicā:

— Kas tu tāda esi!

— Es esmu ērglis!

— Kas nu tu par ērgli! Ērgļiem, ače, ir bize, bet tev nav.

— Zēl gan. Kur lai es ņemu bizi! — muša bēdīgi teica. — Tad, redzams, es esmu dzeguze.

To teikusi, viņa aši attaisīja virsējo pogu, novilka ērgļa svārkus un aizlaidās atpakaļ pie dzeguzēm.

— Es tomēr esmu dzeguze un gribu palikt pie jums, — muša sacīja.

Bet dzeguzes viņai atbild:

— Paliec vien, ja tik dikti vēlies, tikai, re, tuvojas jau ziema un mums drīz būs jālaižas uz siltajām zemēm.

— Zēl gan, — muša bēdīgi teica. — Es nevaru tik tālu aizlidot. Redzams, es esmu lapsene.

To teikusi, muša attaisīja virsējo pogu, novilka dzeguzes svārkus un, izmetusies lapseņu dzelteni melnajos svārkos, aizlaidās pie lapsenēm.

— Es tomēr esmu lapsene un gribu palikt pie jums, — muša sacīja.

— Kālab ne! Paliec vien, ja tik dikti vēlies, tikai mums midzenī ir pārāk šauri.

Muša tomēr ielīda midzenī. Ai, kas izcēlās par traci! Sākās tāda rūkšana un spindzēšana, ka nabaga muša izbijās ne pa jokam. Pēdīgi viņa sāka gudrot: «Laikam es tomēr esmu muša. Tad palikšu vien par mušu, kā bijusi.»

Viņa attaisīja virsējo pogu, novilka lapsenes svārkus un savā necilajā mušas lindraciņā aizlaidās atpakaļ pie māsām.

Tās, ieraudzījušas lepno mušu atgriežamies, to laipni saņēma, bet stingri sacīja:

— Ja tu gribi turpmāk ar mums dzīvot kopā, tad nedrīksti vairs būt tik lepna un iedomīga. Stājies mums blakām pie darba: ir jātaisa ziemai midzeņi.

Tā mušas salīga mieru un sāka dzīvot kopā. Kad ziemai midzeņi bija sataisīti, visas salīda iekšā, apgūlās un guļ vēl šodien, ja nav pamodušās.

Nespļauj bļodā, pašam nāksies izstrēbt.

Lai citi tevi teic, bet ne paša mute.

Māte dēlu audzināja Kā zilo balodīti. Izaudzēja melnu kraukli, Kas actiņas izknābāja.

VILKS AITĀS!

Reiz gans mežmalā ganīja aitas. Aiz gara laika tas joka pēc sāka kliegt:

— Vilks aitās, vilks aitās!

Ļaudis, to padzirdējuši, saskrēja ar spriguļiem, dakšām, kūjām — kas nu kuram gadījās pie rokas, bet vilka nav, gans šos izāzējis. Ļaudis tīri pikti gāja mājās.

Otrā dienā gans atkal atkārto savu joku. Kliedz, cik jaudas:

— Vilks aitās, vilks aitās!

Ļaudis notic arī — saskrien ar sitamiem, bet vilka nav. Gans šos atkal izāzējis. Noskaitušies ne pa jokam, visi aiziet mājās.

Trešajā dienā tik tiešām vilks iznāk no meža. Gans nu brēc, cik māk, saukdams ļaudis palīgā:

— Vilks aitās, vilks aitās!

Taču ļaudis viņam vairs netic, jo domā, ka gans atkal mānās. Vilks, neviena netraucēts, nokož daudz aitu un aiznes vislabāko jēru. Bet gans par šādu ganīšanu vakarā dabū krietnu pērienu.

Kas vienreiz melo, tam vairāk netic. Meliem īsas kājas.

SĪKSTUĻA LIKTENIS

Mēdz teikt, ka dikti skopi cilvēki, kas naudu krājot un krājot bez kādas jēgas, paši beidzot nomirstot uz savas naudas kaudzes.

Tā reiz izgāja arī vienam dižen bagātam, bet skopam vīram. Viņš visu mūžu nekā cita nedarīja, kā tikai rausa un rausa naudu un, jāteic, ne jau godīgā ceļā. Ar melošanu un citu

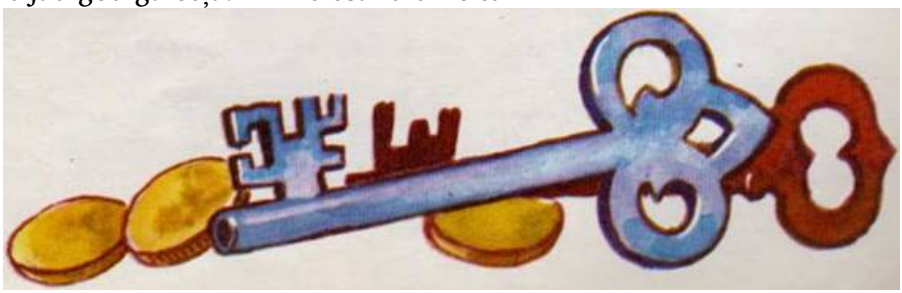

ļaužu apkrāpšanu viņš jau bija ticis pie tik lielas naudas, ka tās glabāšanai ievajadzējās droša pagraba.

Kad naudas pagrabs bija izbūvēts, sīkstulis sanesa naudu iekšā un ņēmās to skaitīt. Saskaitīja jau milzum lielu kaudzi, bet neskaitītās naudas kaudze nebija kļuvusi necik mazāka. Un sīkstuli sagrāba bailes, ka viņa naudu kāds nenozog. Ar skubu viņš devās pie kalēja un lika nokalt tādu atslēgu, kuru neviens cits nespētu attaisīt, kā tikai viņš pats.

Kalējs nokala arī prasīto atslēgu, pie tam tādu: ja to atslēdz un aizmirst noņemt no durvīm, tad tā pati aizslēdzas atkal ciet.

Kādu laiku viss ritēja gludi. Vīrs ik dienas atslēdza pagrabu, noņēma atslēgu un gāja pagrabā skaitīt naudu. Bet tad kādu dienu, atslēdzis pagraba durvis, viņš aizmirsa noņemt atslēgu un pats iegāja iekšā. Tai pašā mirklī atslēga aizcirtās ciet un ieslēdza sīkstuli pagrabā uz visiem laikiem. Nu skopajam vīram vajadzēja nomirt pašam uz savas naudas kaudzes.

SKOPAIS TIRGOTĀJS

Vienreiz kāds tirgotājs pazaudēja naudas maku ar visu naudu un atradējam apsolīja atdot pusi no naudas. Necik ilgi — un naudas maku atrod kāds strādnieks. Cerēdams, ka dabūs pusi no atraduma, viņš aiznes maku tirgotājam.

Tirgotājs, liels skopulis būdams, gudro, kā izdarīt, lai apsolītais atalgojums nebūtu jādod. Un viņš atradējam saka:

— Es pazaudēju divi tūkstoši rubļu, bet makā ir tikai tūkstotis. Tātad tu apsolīto pusi jau esi saņēmis.

Strādnieks gan dievojās, ka ne plika graša neesot ņēmis, tomēr tirgotājs viņu aizraidīja tukšā.

Tas nu bija par daudz.

Strādnieks taisnā ceļā devās pie tiesneša.

Tiesnesis, noklausījies strādnieka sūdzību, lika ataicināt uz tiesu arī tirgotāju.

Tas atnāk un tiesas priekšā saka to pašu: esot pazaudējis divus tūkstošus, bet atrasts tikai viens tūkstotis.

Tiesnesis, nojauzdams tirgotāja viltību, pasludināja šādu spriedumu:

— Ja tirgotājs pazaudējis divi tūkstoši, bet strādnieks atradis tikai vienu, tad atrastā nav vis tirgotāja, bet gan kāda cita cilvēka nauda. Tālab naudas maks ar visu naudu lai paliek strādniekam, kamēr ierodas īstais naudas pazaudētājs.

Tā skopajam tirgotājam nekaunīgo melu dēļ nācās šķirties no visas savas naudas.

Kas daudz grib, tam maz tiek.

Nesvied otram ar akmeni, ka netrāpi pats sev.

Sīkstulis mūžam nabags.

Skopam cilvēkam grūta dzīve.

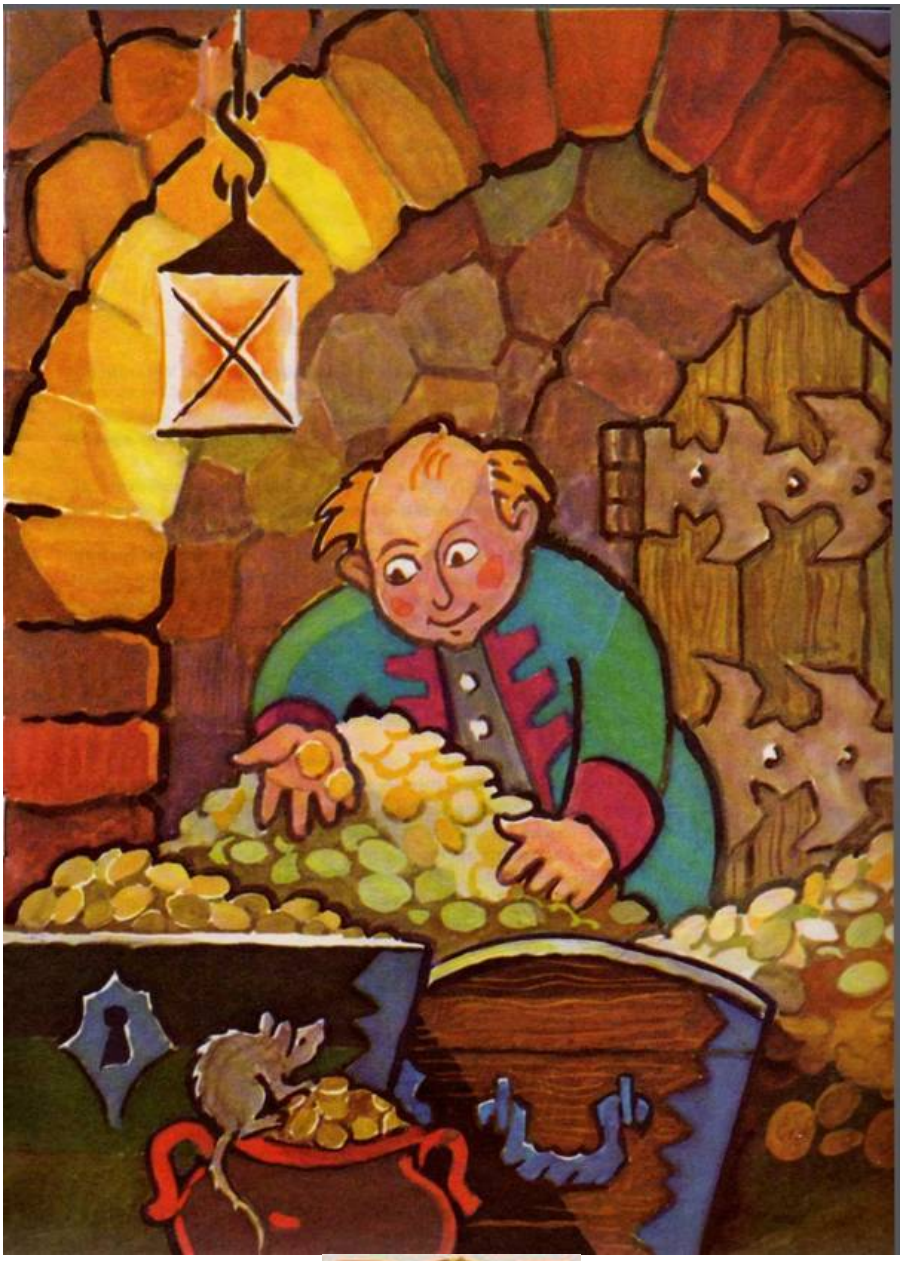

Skopa, skopa vāverīte — Otras māsas nemieloja: Pūriņā sapelēja

Kodoliņu plācenīts.

SKOPĀ VECENĪTE UN MEITIŅA

Reiz dzīvoja gaužām skopa vecenīte ar mazu, mazu meitiņu. Vecenīte bija tik skopa, ka mazajai pat lāgā ēst nedeva. Viendien šī mazajai saka tā:

— Mums mājās nav ne kripatiņas maizes. Aizej kaut kur un pati pameklē sev ēdamo! Ko lai meitiņa dara! Viņa iet arī. Iziet ārā un domā: «lešu uz mežu. Tur salasīšu ogas un sēnes — būs ar ko izsalkumu remdēt.»

Meitiņa aiziet uz mežu, bet te jau vakars klāt — sēnes un ogas nevar saredzēt. Aiz bēdām meitiņa sāk raudāt. Te negaidot no krūmiem iznāk veca, veca sieviņa un iedod meitiņai mazu, glītu māla podiņu, sacīdama:

— Ja tev, meitiņ, sagribas ēst, tad tikai pasaki: «Podiņ, vāries, dod man gardu biezputru!» Un podiņš vārīsies. Bet, kad būsi paēdusi, tad saki: «Podiņ, stājies!» Un podiņš pārstās vārīties.

Patencinājusi veco sieviņu, meitiņa nu priecīga steidzas mājās. Pārnākusi tūliņ uzsauc:

— Podiņ, vāries, dod man gardu biezputru!

Podiņš tai pašā mirklī jau vārās. Meitiņa ēd gardo biezputru un cienā skopo vecenīti arī. Kad abas bija paēdušas, meitiņa teica:

— Podiņ, stājies! — Un podiņš stāja vārīties.

Kādu reizi, kad meitiņas nebija mājās, skopā vecenīte sadomāja krietni saēsties biezputru. Viņa paņēma podiņu un teica:

— Podiņ, vāries, dod man gardu biezputru!

Un podiņš sāka vārīties. Vecenīte ēda, ēda, līdz pieēda pilnu vēderu, bet nevar podiņu apturēt. Tas vārījās. Biezputra jau sāka plūst pa visu istabu, taču podiņš vārās. Drīz istaba pilnum pilna un biezputra sāk pa logiem un durvīm velties ārā. Bet podiņš tik vārīdamies vārās. Tā podiņš vārījās un vārījās, līdz biezputra apraka ne tikai skopās vecenītes māju, bet arī visu turienes pilsētu. Kas grib turp nokļūt, tam jāizēdas biezputras kalnam cauri!

agāts ēda, bagāts dzēra. Garu lūpu staipīdams. Lai drupata nenokristu, Lai nabags nedabūtu.

KĀ SAIMNIEKS DABŪJA MĀCĪBU

Reiz dzīvoja kāds pārlieku nejauks saimnieks, kas kalpus un citus gājējus bezmaz vai badā turēja.

Vienreiz pie šā saimnieka nolīga par kalpu kāds lielmutīgs puisis. Saimnieks, kā jau radis, šim iedod plānas jo plānas brokastis. Kalps tās apēd un prasa vēl.

— Kā, vai tad tu pusdienas tiesu arī gribi apēst! — saimnieks brīnās.

— Kālab tad ne! Dod tik šurp! — kalps atbild un apēd pusdienas tiesu arī.

— Nu, tad pie reizes apēd arī vakariņas, — viltīgi iesakās saimnieks.

Kalps, apķērīgs būdams, tūlīt atbild:

— Labs ir. Dod tik šurp!

Kalps apēd vakariņas, saldi nožāvājas, izstaipās un saka:

— Nu tā, vakariņas paēstas, tagad var iet gulēt!

Un liekas uz auss. Saimniekam aiz pārsteiguma tik mute palika vajā.

Blēdība pati sev rīkstes griež. Mazam zirgam katrs mugurā kāpj. Arī gudrinieks pārskatās.

BAGĀTĀ BRĀĻA GALS

Reiz dzīvoja divi brāļi: viens bagāts, otrs nabags. Nabaga brālis dažkārt gāja pie bagātā maizes lūgties, un tas viņam šad tad arī atmeta kādu nieku.

Reiz nabaga brālis aizbrauca ar ragaviņām uz mežu žagarus cirst. Te negaidot ierauga pa mežu ejam divpadsmit vīrus. Tie pieiet pie kāda kalna un saka: «Kalns, augot atveries!»

Kalns tūlīt atvērās, un visi divpadsmit vīri iegāja iekšā. Nabaga brālis tagad kā apburts gaida, kas notiks tālāk. Pēc krietna laika viņš dzird vīrus no iekšas sakām: «Kalns, augot atveries!»

Kalns tūlīt atvērās, vīri iznāca laukā un šķiroties norunāja, ka vakarā atkal visi te satiksies.

Kad vīri bija prom, nabaga brālis sadomāja ieiet kalnā un paskatīties, kas tur īsti ir. Viņš piegāja pie kalna un sacīja:

— Kalns, augot atveries!

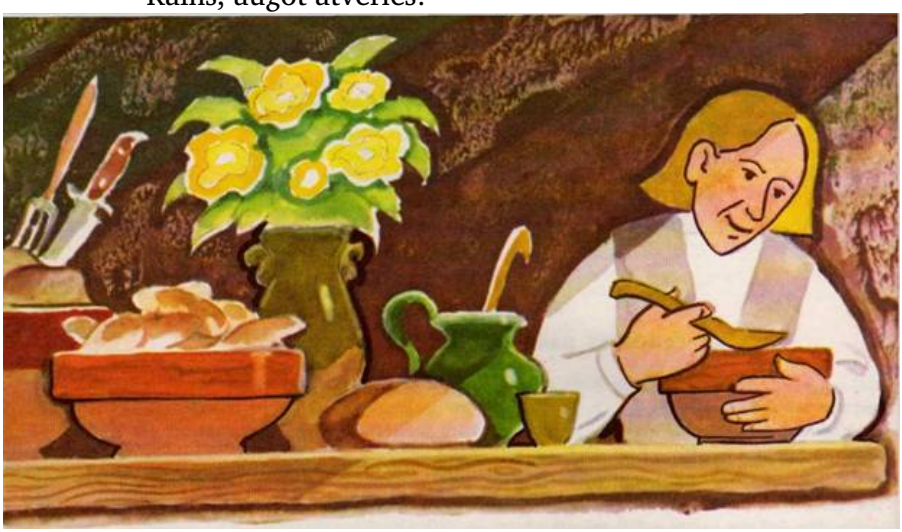

Kalns bez kavēšanās atvērās. Nabaga brālis iegāja iekšā un redz: lielas istabas vidū stāv galds, apkrauts ar gaļas bļodām, medus podiem, maizi un alus kausiem. Brālis, daudz negudrodams, sēdās tik klāt un pieēdās pilnu vēderu. Tad gāja apskatīt citas istabas, līdz pēdīgi uzgāja vienu kambari, pilnu ar zelta naudu. Nabaga brālis aši novilka bikses, aizsēja starām galus, piebēra ar naudu un pārnesa mājās. Nu nabaga brālim bija naudas vesela kaudze. Sāka skaitīt. Skaita, skaita, bet kas to var saskaitīt! Jāaiziet pie bagātā brāļa pēc sieka. Aiziet arī. Bet bagātais klusībā domā: «Kas gan nabagajam mērījams! Viņam jau nekā nav.» Un drošs paliek drošs — ielipina sieka stūrī piķi.

Nabaga brālis, izmērījis naudu, aiznes sieku atkal atpakaļ, nemaz

nemanīdams, ka tā stūrī pielipis viens zelta gabals. Bagātais brālis, to ieraudzījis, vaicā:

— Kur tu dabūji šo zeltu!

Nabaga brālis sākumā gan negribēja teikt, tomēr vēlāk izstāstīja visu, kur un kā zeltu dabūjis.

Otrā dienā bagātais brālis, pārlieku alkatīgs būdams, aizjūdz ratos divus zirgus, paņem līdzi desmit maisus un aizbrauc uz norādīto kalnu pēc naudas. Ieiet kalnā, krietni paēd un padzer, tad pieber visus desmit maisus pilnus ar naudu un jau grib braukt uz māju. Bet — tavu postu! — ēzdams un naudu bērdams, aizmirsis, kas jāsaka, lai kalns atvērtos. Izmēģinās gan šā, gan tā, bet nekā — kalns neklausa. Te jau arī vakars klāt, un pārrodas visi divpadsmit vīri. Ieraudzījuši savā namā nelūgto ciemiņu, viņi uz vietas to nomaitā: sak, lai nelien cita dārzā ābolus zagt!

Tā, lūk, bagāto brāli alkatība pazudināja.

Kas otra laimi skauž, tas savu mūžam nebauda. Netaisna manta nenes labuma.

Labs labam krēslu cēla. Kas pacēla nabagam! Laime cēla nabagam, Ir nabaga bērniņam.

PUŠELNIEKA NELAIME

Reiz dzīvoja divi saimnieki: viens bija bagāts, bet otrs tāds nieka pušelnieks, kam trūkums un nabadzība raudzījās no visiem istabas kaktiem. Pušelnieks gan rāvās ar darbiem cik varēdams, bet nekas nelīdzēja — kā nabags bija, tā palika.

Vienu vakaru nabaga pušelnieks itin bēdīgs sēž istabā pie galda un domā par savu nelaimi. Te pēkšņi aizkrāsnē kāds sāk jautri spēlēt. Aizmirsis visas bēdas, pušelnieks sāk dejot un lēkāt. «Zili brīnumi!» viņš domā. «Pats negribu, bet kājas grib dancot.» Un skafi uzsauc:

— Ei, kas tu tāds par spēlmani! Nāc laukā no aizkrāsnes!

Labi. Iznāk arī garš vīrs, pats lēkādams un spēlēdams. Pušelnieks šo satver un uzsauc:

— Nelec, trakais! Saki labāk, kas tu tāds esi!

— Es esmu tava nelaime, — garais vīrs atbild.

— Ak tu tā esi — nelaime, kas mani tik ilgi mocīja! Nu es zinu, kas ar tevi darāms. — To teicis, pušelnieks sagrābj savu nelaimi ciet, iesviež maisā, tad uzstiepj kalna galā un aprok.

No šā brīža nabaga pušelniekam labība aug pat uz akmeņiem. Bet bagātajam saimniekam tas nepatīk — viņš sāk apskaust savu pušelnieku. Viendien viņš atnāk pie pušelnieka — lai izstāstot, kā šis tik ātri bagāts ticis. Pušelnieks neslēpj arī — tā un tā, esot apracis savu nelaimi, vei, tai kalna galā.

«Ak tā,» bagātais nodomā. «Tad būs jāizlaiž šī brīvībā, lai iet atpakaļ pie pušelnieka.»

Domāts — darīts. Bagātais saimnieks aizsteidzas uz kalnu, izrok nabaga nelaimi ārā. Nelaime, izcēlusies no miega, vaicā, kālab šo traucējot. Bagātais šai tūdaļ atbild:

— Es tevi modināju, lai tu ietu atpakaļ pie sava drauga, pie nabaga pušelnieka, kas tagad bagāts ticis, kamēr tu gulēji.

Bet pušelnieka nelaime garā vīra izskatā priecīga apķeras bagātajam saimniekam ap kaklu un tencināt tencina: — Paldies, paldies, ka mani pamodināji! Kā es vēl pie cita iešu! Labāk palikšu pie tevis paša un kalpošu tev visu mūžu.

Bagātais saimnieks, nobijies ne pa jokam, grib ar varu no nelaimes atkratīties, bet velti, — šī kā dadzis pielipis klāt.

Kopš tās dienas bagātajam saimniekam viss sāka tik uz leju vien iet, līdz beigās viņš palika tikpat pliks un nabags kā savā laikā pušelnieks.

Kas otram bedri rok, pats iekrīt.

Kas otra labklājību skaužas, tas garozas graužas.

Neesi skaudīgs, tad būsi laimīgs.

LAIMESMĀTE IZPILDA TRĪS VĒLESANĀS

Reiz Laimesmāte, pa pasauli staigādama, iegriežas vēlā ziemas vakarā kādās mājās sasildīties. Prom iedama, viņa pasauc saimnieci un saka:

— Par to, ka man neliedzi sasildīties, vari vēlēties trīs labas lietas — tās visas tu dabūsi.

— Kaut uz plīts pannā desa ceptos! — saimniece ātrumā ieteicas. Un tai pašā mirklī desa cepas arī, ka čurkst vien.

Bet saimnieks pieskrien klāt un uzbjauj:

— Ak, tu vientiese! Kaut desas līkums tev labāk pie deguna pakārtos! Vai nevarēji vēlēties naudu, bagātību!

Un tas, ko saimnieks saka, tai pašā mirklī piepildās arī: desas līkums tiešām karājas sievai pie deguna un nav atņemams nost. Nu vīrs izbīstas un lūdz Laimesmāti, lai tā atņem desas līkumu sievai no deguna.

Laimesmāte atņem un aiziedama nosaka:

— Jūs neesat pirmie, kas aiz savas vieglprātības manas dāvanas izšķērdē. Trīs lietas jums devu, trīs saņēmāt. Palieciet veseli!

Mujķim muļķa alga. ļ Ko līdz lieli gurķi, ja tiem tukši vidi.

Kad es pati laba biju. Visi man labi bija.

Kad es pati slikta biju. Visi man slikti bija.

PATEICĪGIE KUSTOŅI

Reiz vecos laikos dzīvoja kāds ļauns saimnieks, vārdā Pēteris, kas savam kalpam, arī vārdā Pēterim, nekādi negribēja algu maksāt. Tā kalps, saukts mazais Pēteris, iesūdzēja saimnieku, lielo Pēteri, tiesā. Kad tiesa abus nekādi nevarēja samierināt, lieta nonāca pie paša ķēniņa.

Noteiktā dienā abi devās uz ķēniņa pili. Te negaidot mazais Pēteris tieši uz ceļa ieraudzīja skudru. Kad viņš jau grasījās tai uzmīt, skudriņa sāka lūgties:

— Ai, labais cilvēk, nesamin mani! Es par to tev būšu ļoti pateicīga.

Mazais Pēteris apmeta skudriņai līkumu un gāja tālāk. Kādu gabalu pagājuši, viņi ieraudzīja bitīti, kas, ūdenī iekritusi, taisījās jau grimt un lūdzās, lai šie izvelkot viņu ārā.

Lielais Pēteris uz bitīti nemaz nepaskatījās, bet mazais Pēteris piegāja pie upes un bitīti izglāba. Bitīte par to viņam gauži pateicās un apsolījās vajadzības brīdī palīdzēt.

Ap dienas vidu abi Pēteri jau nonāca pie ķēniņa pils. Ķēniņš šos tūliņ sauca priekšā un sāka spriest tiesu. Lielais Pēteris, redzēdams, ka lieta sāk iegriezties kalpam par labu, to slepeni ķēniņam apmeloja, sacīdams, ka mazais Pēteris varot viens pats īsā laikā nokult ķēniņa riju. Ķēniņš, šiem meliem ticēdams, lika mazo Pēteri ievest rijā, kas bija pilna ar labību, un durvis aizslēgt, lai nu kuļot.

Mazais Pēteris gauži noskuma. Ko darīt! Te, kur gadījusies, kur ne, pietecēja klāt tā pati skudriņa, ko mazais Pēteris bija saticis uz ceļa, un viņu mierināja:

— Neskumsti neko, gan es tev palīdzēšu. Liecies tik mierīgi gulēt, un viss būs labi.

Mazais Pēteris paklausīja un drīz aizmiga. Kamēr viņš gulēja, rijā sapulcējās liels pulks

skudru, kas labību pa graudiņam vien izlasīja no vārpām un sabēra maisos. Kad mazais Pēteris piecēlās, viss jau bija padarīts.

Ķēniņam par to bija lielu lielais brīnums. Bet lielais Pēteris atkal apmeloja mazo, teikdams, ka tas varot pār ķēniņa upi vaska tiltu uzcelt. Ķēniņš, šādam brīnumam ticēdams, liek arī mazajam Pēterim ķerties pie darba, pie tam vēl pieteikdams, ka tiltam līdz pusdienlaikam vajagot būt gatavam, citādi galva nost.

Mazais Pēteris aizgāja noskumis pie upes un nezina, ko iesākt. Te atlidoja tā pati bitīte, ko viņš bija izvilcis no ūdens, un sacīja:

— Neskumsti neko, gan es tev palīdzēšu. Liecies tik mierīgi gulēt, un viss būs labi.

Mazais Pēteris paklausīja un drīz aizmiga. Kad viņš pamodās, tilts

jau bija gatavs.

Drīz atnāca ķēniņš un, redzēdams tik brīnum skaistu tiltu, no lieliem priekiem mazo Pēteri bagātīgi apdāvināja, bet ļaunajam saimniekam piesprieda izmaksāt kalpam algu par visiem nokalpotajiem gadiem uzreiz.

Darīts darītājam atdarās.

Kas otram rīkstes griež, pats dabū pērienu.

Kas uz otru ēdas, tam pašam slikti iet.

Ko pats pelna, to arī dabū.

ZELTA ĀBOLS

Kādas zemes ķēniņam bija ļoti skaista meita. Vienreiz meita ne no šā, ne no tā saslimst un ir gandrīz jau pie miršanas. Aicina nu visādus ārstus, bet neviens nespēj meitai palīdzēt. Pēdīgi kāds pūšļotājs saka, ka vajagot dabūt zelta ābolu, un tad meita palikšot vesela.

Ķēniņš uz karstām pēdām izlaiž pa visu zemi ziņu, ka tas, kurš zelta ābolu atnesīšot, dabūšot viņa meitu par sievu.

Un sagadījās tā, ka tai zemē dzīvoja tēvs, kam bija trīs dēli — divi gudri, trešais muļķis. Tēvs kādu rītu pieceļas un durvju priekšā ierauga ābeli ar trim zelta āboliem. Tēvam skaidrs,

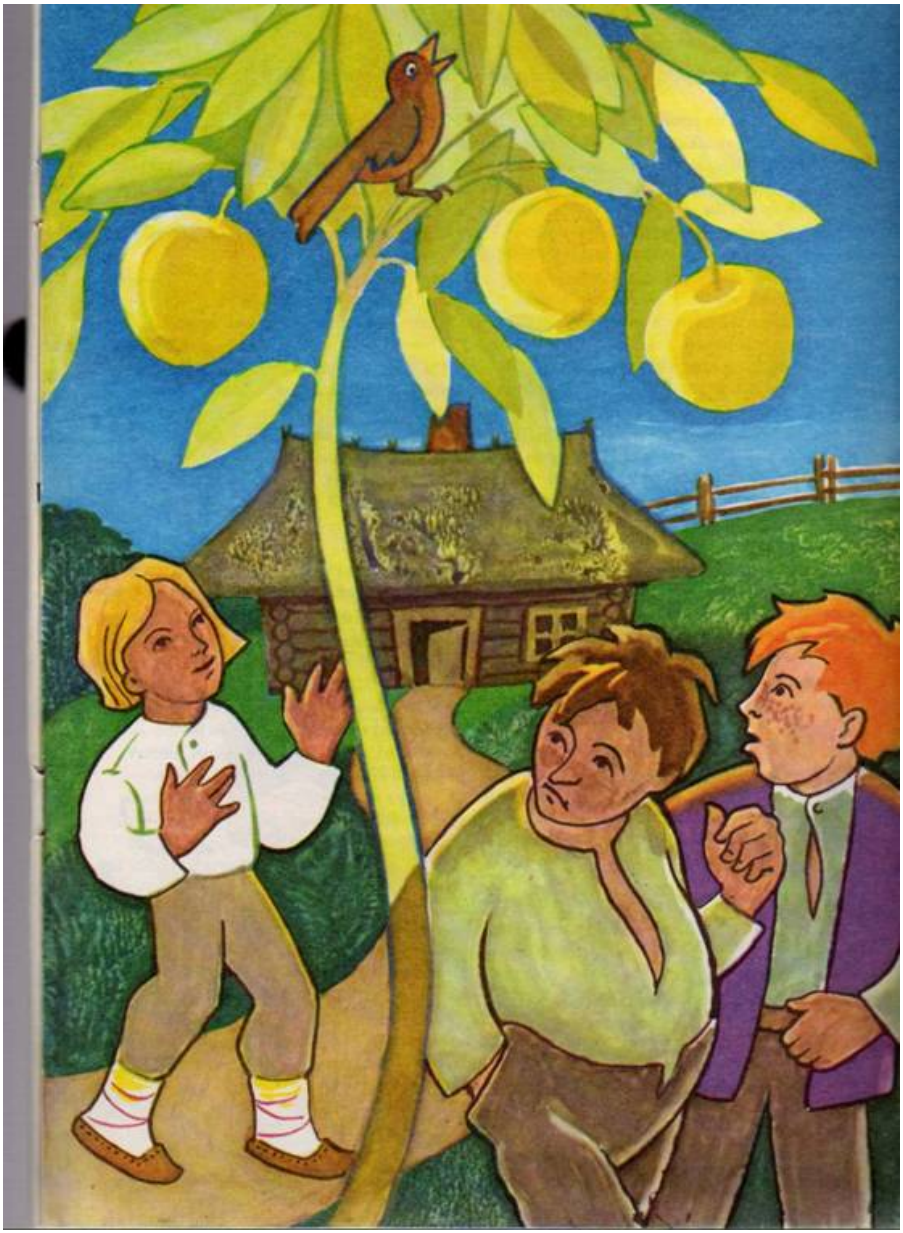

kas darāms. Viņš noplūc ābolus, iedod katram dēlam pa vienam un sūta uz ķēniņa pili, sacīdams:

Ejiet, dēli, un izmēģiniet savu laimi!

Pirmais gāja vecākais dēls. Viņš paņēma ceļam līdzi gabalu maizes, bet zelta ābolu ielika kabatā un devās ceļā. Viņš iet, iet, līdz ieiet biezā mežā. Arī vakars nāk virsū, un vecākajam dēlam sagribas ēst. Viņš salūko gabalu maizes un sāk to tiesāt. Te, kur gadījies, kur ne, piesitas klāt sirms vecītis un lūdz, lai arī šim iedodot kādu garoziņu, ar ko remdēt izsalkumu. Vecākais dēls ij nedomā ar vecīti

dalīties kumosā, bet to vēl visgudri pamāca:

— Strādā pats, tad nebūs maize jādiedelē!

To dzirdēdams, vecītis neko nesaka un pazūd.

Otrā dienā vecākais dēls nonāk ķēniņa pilī un sulaiņi to aizved pie ķēniņa. Ķēniņš vaicā, ko šis vēloties. Dēls saka, ka viņš esot atnesis zelta ābolu un gribot princesi par sievu.

— Vispirms parādi savu zelta ābolu! — ķēniņš pavēl.

Vecākais dēls tūliņ bāzīs roku kabatā, lai izvilktu un parādītu ābolu, bet — tavu brīnumu! — ābols kabatā pārvērties par čūsku. Ķēniņš par šādu mānīšanos liek iemest vecāko dēlu cietumā.

Nu iet laimi izmēģināt vidējais dēls. Viņš arī paņem līdzi gabalu maizes, bet zelta ābolu iebāž kabatā. Iet, iet, līdz ieiet biezā mežā. Arī vakars nāk virsū, un vidējam dēlam sagribas ēst. Viņš salūko gabalu maizes un sāk to tiesāt. Te, kur gadījies, kur ne, piesitas klāt sirms vecītis un lūdz, lai arī šim iedodot kādu garoziņu, ar ko remdēt izsalkumu. Vidējais dēls ij nedomā ar vecīti dalīties kumosā, bet to vēl visgudri pamāca:

— Strādā pats, tad nebūs maize jādiedelē!

To dzirdēdams, vecītis neko nesaka un pazūd.

Otrā dienā vidējais dēls nonāk ķēniņa pilī un sulaiņi to aizved pie ķēniņa. Ķēniņš vaicā, ko šis vēloties. Dēls saka, ka viņš esot atnesis zelta ābolu un gribot princesi par sievu.

— Vispirms parādi savu zelta ābolu! — ķēniņš pavēl.

Vidējais dēls tūliņ bāzīs roku kabatā, lai izvilktu un parādītu ābolu, bet — tavu brīnumu! — ābols, tāpat kā vecākajam dēlam, pārvērties par čūsku. Ķēniņš par tādu mānīšanos liek iemest arī vidējo dēlu cietumā.

Nu ir kārta iet jaunākajam. Muļķītis iebāž ceļam maizi kabatā,

turpat iebāž arī zelta ābolu un dodas ceļā. Iet, iet, līdz nonāk biezā mežā. Te sadomā apēst maizi. Tikko viņš sāk ēst, kur gadījies, kur ne, piesitas klāt sirms vecītis un lūdz, lai arī šim iedodot kādu garoziņu, ar ko remdēt izsalkumu. Muļķītis, vecīti žēlodams, ņem un atdod tam visu gabalu, sacīdams:

— še, ēd vien vesels, tētiņ! Es jau paēdu.

Vecītis muļķītim pateicas par labo sirdi, paņem maizi un aiziedams vēl piebilst:

— Arī uz priekšu dari otram tikai labu, tad tev dzīvē labi klāsies!

Otrā rītā muļķītis nonāk ķēniņa pilī un sulaiņi to aizved pie ķēniņa. Ķēniņš vaicā, ko šis vēloties. Muļķītis saka, ka atnesis slimajai ķēniņmeitai zelta ābolu un gribot viņu izārstēt.

Ķēniņš, domādams, ka atkal kāds atnācis, lai viņu izjokotu, jau grib muļķīti mest cietumā, bet muļķītis uzreiz bāzīs roku kabatā un — tici vai netici! — izvelk zelta ābolu. Visa pils zāle mirklī tiek spoža!

Ķēniņš, to redzēdams, nespēj prieku valdīt. Viņš paņem zelta ābolu un tūliņ iet pie meitas. Meita, kā ierauga ābolu, tā no gultas ārā un ir veselāka par veselu.

Nu būtu jādzer muļķītim un princesei kāzas, bet muļķītis to nemaz negrib: ko viņš ar pili un princesi iesāks! Pateicis visiem ardievas un novēlējis labu veselību, viņš priecīgs iet atpakaļ uz tēva mājām: gan jau atkal būs vajadzība kādam palīdzēt grūtā brīdī.

Dots devējam atdodas.

Kāds darbs, tāda alga.

abāk man draugu daudz Nekā daudz ienaidnieku: Draugs draugam roku deva, Ienaidnieki — zobentinu.

ZAĶIS UN VIŅA DRAUGI

Reiz zaķim bija apnicis dzīvot vienam meža biežņā. Viņš uztaisīja se sarkanus ratus, aizjūdzās pats priekšā un brauca pasaulē draugus meklēt. Pirmo viņš satiki lāpāmo adatu.

— Kurp, adatiņ, iedama! — zaķis tai vaicā. — Nāc labāk sēdies manos ratos, un brauk sim kopā!

— Labi, — lāpāmā adata atbild, iekāpj ratos, un viņi brauc tālāk divatā.

Kādu gabaliņu pabraukuši, viņi satiek oglīti. Zaķis tai vaicā:

— Kurp, oglīt, iedama! Nāc labāk sēdies manos ratos, un brauksim kopā!

— Labi, — ogle atbild, iekāpj ratos, un viņi brauc tālāk trijatā.

Kādu gabaliņu pabraukuši, viņi satiek pīli. Zaķis tai vaicā:

— Kurp, pīlīt, iedama! Nāc labāk sēdies manos ratos, un brauksim kopā!

— Labi, — pīle atbild, iekāpj ratos, un viņi brauc tālāk četratā.

Kādu gabaliņu pabraukuši, viņi satiek olu. Zaķis tai vaicā:

— Kurp, oliņ, iedama! Nāc labāk sēdies manos ratos, un brauksim kopā!

— Labi, — ola atbild, iekāpj ratos, un viņi brauc tālāk piecatā.

Visi nu brauc, brauc, kamēr piebrauc mežmalā pie kādas mājiņas. Iegājuši mājiņā, viņi tur neatrod neviena cilvēka un norunā šeit apmesties uz dzīvi. Labi. Katrs izvēlas sev vietu pēc patikšanas. Pīle ielec ūdens baļļā, kas stāv pie durvīm, lāpāmā adata ieduras dvielī, ogle uzlec uz krēsla, bet ola novietojas virs durvīm uz plaukta.

Pēc kāda laika pārnāk mājā saimnieks, kas bija laupītājs. Viņš ienāk istabā un taisnā ceļā dodas pie baļļas rokas mazgāt. Pīle tam tūliņ sit ar spārniem un pieslacina pilnas acis ar ūdeni. Sis nu iet pie dvieļa slaucīties, bet lāpāmā adata viņam sadur ģīmi. Nu laupītājs grib apsēsties uz krēsla, bet te viņu sāk dedzināt ogle. Aiz lielām sāpēm laupītājs metas pa durvīm ārā. Te no augšas — plaukt! — nokrīt ola un trāpa laupītājam tieši pa galvu, un laupītājs aiz bailēm uz vietas beigts.

Tā visi draugi, kopīgiem spēkiem pievārējuši ļauno laupītāju, varēja nu dzīvot tālāk meža mājiņā bez kādām rūpēm.

Draugu vislabāk pazīst bēdās.

Kam bail no ienaidnieka, tas nav drauga vērts.

Draudzība ir dārgāka par zeltu.

ZVĒRU KARS

Reiz suns ar lapsu sastrīdējās, kuram ir stiprāki draugi. Pēdīgi nosprieda izmēģināt draugu spēku ar karu. Katrs var ņemt sev līdzi divus karavīrus, bet, kurš tiks uzvarēts, tam jāmirst arī pašam. Karalauks tika izvēlēts mežā netālu no tās mājas, kur dzīvoja suns.

Lapsa noteiktā laikā ieradās karalaukā, paņēmusi līdzi divus karavīrus — meža cūku ur lāci. Turpretī suns nokavējās, jo tik īsā laikā nevarēja sadabūt sev draugus. Vispirms viņš aicināja zirgu, bet tas aizbildinājās, ka saimnieks to esot stipri nostrādinājis, tādēļ nevarol iet. Tad suns gāja pie vērša, bet arī tas atsacījās, teikdams, ka šim galva sāpot.

Ko nu sunim darīt! Noteiktais laiks jau klāt, bet karavīru kā nav, tā nav. Ja karalaukā neieradīsies, būs karu zaudējis. Tad suns, stiprākus draugus nesadabūjis, aicina sev palīgos kaķi un gaili. Tie abi ir ar mieru. Nu pēdīgi steidzas visi trīs uz mežu.

Lapsa tikmēr, nevarēdama pretiniekus sagaidīt, skubina lāci, lai tas uzkāpjot eglē un palūkojoties, vai šie jau nākot. Lācis uzkāpj arī, apskatās un tūliņ pavēsta, ka nākot gan. Lapsa vaicā: — Vai vēl tālu!

Lācis atbild: — Drīz būs klāt.

— Vai ienaidnieki nav apbruņoti! — lapsa vēl noprasa.

— Jā gan, — lācis atbild. — Viens velk lielu bomi sev pakaļ, bet otrs pacēlis divus līkus zobenus gaisā un sauc: «Padod tik šurp, padod tik šurp!»

Meža cūka, to dzirdēdama, aiz bailēm sāk rakties sūnās iekšā, bet lapsa uzsauc lācim, lai kāpjot zemē un taisoties uz cīņu. Taču lācis atbild, ka nekāpšot vis zemē, jo eglē ienaidnieki viņu nevarēšot pamanīt. Lapsai nu arī uznāk bailes, un viņa laiž tik mežā iekšā.

Meža cūka tikmēr jau ir tā ierakusies sūnās, ka astes galiņš vien palicis ārā.

Suns nu atnāk ar saviem karavīriem, bet ienaidnieku ne justin nejūt. Suns nospriež, ka lapsai ar saviem karavīriem ceļā būs notikusi kāda klizma, tālab šo jāpagaidot tepat un jāatvelkot elpa. Ja tā, tad tā. Gailis sasit spārnus un skaļā balsī nodzied savu dziesmu.

Meža cūkai, to dzirdot, no bailēm sāk aste drebēt. Kaķis domā, ka tā ir pele, un tūliņ — caps! — virsū. Meža cūka satrūkstas un aizmūk mežā. Bet nu arī kaķim uznāk nāves bailes, un tas uzskrien eglē. Lācis, domādams, ka nu šim brūk virsū, nokrīt no egles kā pelavu maiss un laiž ļekas vaļā — mežā iekšā. Ar to arī karš bija beidzies.

Noruna dārgāka par naudu, īsti draugi ir reti.

Uzticams draugs nav par naudu pērkams.

Ja esi draugs priekos, tad esi draugs arī bēdās.

LAPSA SLUDINA DRAUDZĪBU

Gailis ar vistām reiz uzlaidās kokā gulēt. Te pienāk lapsa un saka:

— Gailīt, vai tu jau to prieka vēsti esi dzirdējis, ka no šodienas visiem zvēriem un putniem ir draudzīgi jādzīvo kopā! Laidies vien droši zemē, es tev nekā ļauna nedarīšu!

— Cik tev salda valoda, lapsiņ! — gailis atsaka un paskatās tālumā.

Lapsa šim tūdaļ vaicā:

— Saki, gailīt, — ko tu tur redzi!

— Es redzu trīs lielus suņus, kas skrien uz mūsu pusi, — gailis atbild. — Kazi, tie nes mums to pašu prieka vēsti.

— Lai jupis parauj tos suņus! — lapsa negaidot iesaucas un metas prom, ko nagi nes.

Viltīgs draugs ir sliktāks par ienaidnieku.

SAULE, SALS UN VĒJŠ

Tas noticis sensenos laikos. Reiz saule, sals un vējš gājuši kopā pa vienu ceļu un sarunājušies. Saule sacījusi:

— Es esmu stiprāka par jums abiem.

Bet sals iebildis:

— Nē, es esmu stiprāks.

Vējš teicis:

— Nē, es esmu visstiprākais.

Tā strīdoties, viņi satikuši cilvēku. Tas, ticis līdzās gājējiem, noņēmis cepuri, paklanījies un gājis savu ceļu tālāk. Necik tālu pagājis, dzird, ka ceļa gājēji šo sauc atpakaļ.

— Saki tu, cilvēk, taisnību: kuram tu no mums trim paklanījies!

Cilvēks domājis, domājis, bet nezinājis, ko atbildēt. Saule var stipri karsēt, sals var stipri saldēt, un vējš var izkaltēt zemi. Kuram lai dod lielāko godu!

Pēdīgi cilvēks nodomājis tā: «Vai nebūs labāk, ja sacīšu, ka vējam! Lai saule cik karsta, bet, kad sāk pūst vējš, tūdaļ laiks top vēsāks. Lai arī sals stipri saldētu, bet, kad vējš sāk pūst no dienvidu puses, tūdaļ top siltāks.» Tā nospriedis, viņš teicis: — Es paklanījos vējam.

Saulei tas nepaticis, un tā cilvēkam piedraudējusi:

— Tu to pieminēsi visu mūžu, ka vēju atzini par labāku!

Bet vējš cilvēku mierinājis, sacīdams:

— Tu nebaidies ne saules, ne sala! Ja viņi tev gribēs ko ļaunu darīt, tad piemini tikai mani!

Vasarā saule sadomājusi cilvēku pārmācīt un sūtījusi tam virsū viskarstāko svelmi. Cilvēkam tapis tik karsti, ka nezinājis, kur dēties. Te viņš atminējies par vēju un ieteicies:

— Kaut jel vējiņš sācis pūst, tad nebūtu tik karsti!

Tūliņ vējš sācis pūst no ziemeļu puses, un tai pašā brīdī kļuvis vēsāks. Cilvēks atkal sācis strādāt savu darbu, un saulei bijis vien jā atzīst, ka vējš tomēr ir stiprāks.

Pienākusi ziema. Nu sals gribējis cilvēku pārmācīt. Viņš uzsūtījis tam tik lielu aukstumu, ka, pat istabā sēžot, bijis kažoks jāvelk mugurā. Cilvēks atkal atminējies vēju un ieteicies:

— Kaut jel vējiņš sācis pūst, tad mākoņi sāktu kustēties un aukstums pierimtu!

Tūliņ vējš sācis pūst no dienvidu puses, sacēlies sniegputenis un aukstums tapis mazāks. Cilvēks izgājis no istabas un aizbraucis uz mežu pēc malkas. Nu arī sals redzējis, ka vējš par viņu ir stiprāks.

Kad vējš pēcāk ticies ar sauli, viņš tai sacījis: — Stiprāks ir tas, kurš nelielās ar savu spēku. Tikai darbā var redzēt, kuram ir visvairāk

spēka kaulos.

Diviem labi ceļu iet,

Pulkā labi darbiņā: Diviem — ceļu runādami, Pulkā darbu darīdami.

Div' rociņas, div' kājiņas Liela darba nejaudāja; Daudz rociņu, daudz kājiņu Lielu darbu padarīja.

Ko viens nevar, to kopīgi veic.

Jo vairāk galvu, jo vairāk padomu.

Iesim, brāļi, vienu ceļu.

Vienu domu domāsim!

Viens par visiem, visi par vienu.

SATURS

Zelta atziņu ābols
«Aust saulīte, lec gaismiņa …»
Varde un gailis
«Ne ar miegu laba biju …»
Zemē apraktā manta
Zirgs un arkls
«Ej, sliņķīti, pie bitītes …»
Skudra un sisenis
Daugavas rakšana
Mamm, kur lielā karote!
Brīnuma maizes klaips
«Roka roku mazgājās…»
Pasaka par pacietību
Trīs mācekļi
Kā balodis mācījās perēkli taisīt
«Es to savu māmuliņu …»
Vecā tēva padomi
«No saknītes lazda zied …»
Dēls gādā tēvam brīnuma zāles
«Māte mani tā mācīja …»
Divi labie brāļi
Cietsirdīgā māsa
Iecirtīgais putniņš
«Gudra, gudra man galviņa …»
Gudrais muļķītis
Kā zemnieks ķeizaram sūdzību rakstīja
Apķērīgais gailis
«Divi mani brālīši…»
Drošais cūkgans
Par Jāni, kas nepazina baiļu
«Puisīts gāja zaķi ķert…»
Kā zaķis gāja medībās
Glābjas, kas var!
«Plata, plata kļavas lapa …»
Āža lielība
Upe un strauts
Lielīgā varde
Gailis un pīle
Kā kauns dalīts
«Asa, asa purva zāle…»
Kā lepnai mušai reiz izgāja

«Māte dēlu audzināja …»

Vilks aitās

Sīkstuļa liktenis

Skopais tirgotājs

«Skopa, skopa vāverīte …» Skopā vecenīte un meitiņa

«Bagāts ēda, bagāts dzēra …» Kā saimnieks dabūja mācību Bagātā brāļa gals «Labs labam krēslu cēla …» Pušelnieka nelaime Laimesmāte izpilda trīs vēlēšanās «Kad es pati laba biju…» Pateicīgie kustoņi Zelta ābols

«Labāk man draugu daudz …» Zaķis un viņa draugi Zvēru karš

Lapsa sludina draudzību Saule, sals un vējš «Diviem labi ceļu iet…»

ЗОЛОТОЕ ЯБЛОКО

Латышские народные сказки, песни и пословицы

Составила сборник и обработала сказки Эмилия Яновна Марютина Художник Аранд Егер Издательство аЛиесма» Рига 1975 На латышском языке

ZELTA ĀBOLS

Latviešu tautas pasakas, dziesmas, sakāmvārdi

Sastādījusi un pasakas literāri apdarījusi Emīlija Jāņa m. Marjutina

Redaktore A. Sprīvule. Māksi, redaktors H. Purviņi. Tehn. redaktore L. Engere. Korektore D. Ērgle.

Nodota salikšanai 1974. g. 9. augustā. Parakstīta Iespiešanai 1975. g. 25. aprīlī. Ofseta papīrs 120 g, formāts 60X90 8. 7 f I z. Iespiedi.; 7 uzsk. Iespiedi.; 11,50 Izdevn. I. Metiens 60 000 eks. Maksā 1 rfal. 39 kap., brošēta 97 kap. Izdevniecība «Liesma» Rīgā, Padomju bulv. 24. Izdevn. Nr. 135 26969/B-227. Iespiesta Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts Izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības lietu komitejas Rīgas Paraugtipogrāfijā Vienības gatvē 11. Pasūt. Nr, 1073.

..